

Київський національний торговельно-економічний університет
кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Оцінювання та розвиток кредитоспроможності підприємства за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю «ВІНРЕКС»

Студентки 2 курсу 5 м групи
заочної форми навчання
спеціальності 073 »Менеджмент»,
спеціалізації «Фінансове управління»

Науковий керівник
канд. екон. наук, доцент

Гарант освітньої програми –
д-р екон. наук, проф.

Стефанішеної
Марти Василівни

Мельник Вікторія
Володимирівна

Ситник Ганна
Вікторівна

Київ – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	6
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ВІНРЕКС»	15
«ВІНРЕКС»	
2.1. Аналіз конкурентного оточення ТОВ «ВІНРЕКС»	15
2.2. Аналіз фінансового стану ТОВ «ВІНРЕКС» з позиції кредитоспроможності	25
2.3. Оцінка кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС» різними методичними підходами	37
РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ РЕЗЕРВІВ ЗРОСТАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ВІНРЕКС»	43
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ	62

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У зв'язку з рядом економічних криз в нашій країні підприємствам усе важче отримати таке джерело фінансування, як банківський кредит, що спричинене високими кредитними ставками, недовірою банків до кредитоспроможності позичальників. У процесі надання позики капіталодавці зіштовхуються зі значними кредитними ризиками, які можуть виникати через погіршення фінансового стану, наявність заставного майна, відсутність досвіду у керівництва підприємства тощо. Одним з основних інструментів виявлення та управління кредитним ризиком є оцінка кредитоспроможності позичальника. Достовірна та правильна оцінка кредитоспроможності позичальника сприяє зниженню кредитного ризику, встановленню належного обсягу та рівня забезпечення за кредитом.

Необхідність забезпечення фінансової стабільності підприємств в умовах економічної кризи вимагає кредитної підтримки і удосконалення кредитних відносин між підприємствами і банками. Особливе значення відводиться грошово-кредитній політиці держави, яка спрямована, з одного боку, на забезпечення фінансування стабільного розвитку підприємств, а, з іншого боку, на стійкість кредитної системи і регулювання грошового обігу в економіці.

Значний внесок у розробку питань оцінки кредитоспроможності позичальників зробили сучасні економісти Заходу Е.Брігем, Л.Гапенські, П.С.Роуз, Дж.Ф.Сінкі. Дослідженню питань щодо оцінки кредитоспроможності позичальників банківських установ присвячено також багато вітчизняних наукових праць. Ця проблема набула широкого висвітлення у працях В.В.Вітлінського та О.Пернарівського, О.В.Дзюблюка, А.М.Мороза та ін. Серед розробок російських науковців можна назвати праці І.О. Бланка, В.Н.Єдренової, О.І.Лаврушина, Г.С.Панової, В.М.Усоскіна та ін.

Однак проблему не можна вважати достатньо вивченою, оскільки й досі в теорії та на практиці немає єдиного підходу до визначення системи

показників, що комплексно характеризували б кредитоспроможність позичальників підприємств. У зв'язку з цим виникає потреба в удосконаленні механізму оцінювання кредитоспроможності підприємств з урахуванням об'єктивних економічних процесів, що потребує поглиблених досліджень.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних аспектів та існуючого у вітчизняних та зарубіжних підприємствах механізму оцінювання кредитоспроможності, а також обґрунтування комплексу заходів щодо удосконалення даного процесу на підприємстві.

Відповідно до встановленої мети було сформульовано та вирішено наступні **завдання**:

- ✓ розкрити зміст поняття «кредитоспроможність підприємства»;
- ✓ розкрити зміст методологічних аспектів оцінки кредитоспроможності підприємства;
- ✓ оцінити основні фінансові показники господарської діяльності підприємства з позиції кредитоспроможності;
- ✓ здійснити оцінювання кредитоспроможності підприємства різними методичними підходами;
- ✓ розробити та обґрунтувати рекомендації щодо зростання рівня кредитоспроможності підприємства.

Об'єктом дослідження є процес оцінювання та розвиток кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС».

Предметом дослідження є теоретично-методологічні засади оцінювання кредитоспроможності підприємства в сучасних умовах господарювання.

Емпіричною базою дослідження є товариство з обмеженою відповідальністю «ВІНРЕКС» створене у 2005 році та зареєстровано за адресою: Україна, 01042, м. Київ, вул. Івана Кудрі 5, кількість працюючих – 7 осіб. Підприємство володіє торгівельною точкою формату «магазин біля

домівки», який спеціалізується на продажу продуктів харчування від виробників.

Методи дослідження. З метою отримання обґрунтованих висновків у процесі написання випускної кваліфікаційної роботи були використані наступні методи: вертикальний аналіз, горизонтальний аналіз, аналіз відносних показників (коефіцієнтів), порівняльний аналіз, традиційні методи економічної статистики, математико-статистичні методи, графічні та табличні засоби відображення аналітичних даних.

Теоретико-методологічною основою випускної кваліфікаційної роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених. Інформаційну базу дослідження складають офіційні статистичні дані Національного банку України та звітні документи ТОВ «ВІНРЕКС».

Практичне значення результатів проведеного дослідження полягає у тому, що на основі вивчення, опрацювання і узагальнення теоретичних засад, аналітичних даних та виявлених характерних особливостей щодо оцінювання кредитоспроможності підприємства розроблено практичні рекомендації щодо підвищення її рівня на ТОВ «ВІНРЕКС» в сучасних умовах ведення економічної діяльності.

За результатами дослідження було опубліковано статтю на тему «Методичні підходи оцінки кредитоспроможності підприємства» яка увійшла у збірник наукових статей студентів КНТЕУ «Економіка і фінанси підприємства» (К.: КНТЕУ, 2019 р. – Ч. 2. – С.190-198).

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Робота викладена на 64 сторінках комп'ютерного тексту, містить 5 ілюстрації, 23 таблиці, 2 додатки, список використаних джерел налічує 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

При наданні кредитів банки стикаються з необхідністю оцінки кредитоспроможності підприємства. Ця процедура, згідно чинному законодавству України, є обов'язковою, і її результати істотно впливають як на результати конкретних кредитних угод, так і на ефективність кредитної діяльності банку в цілому. Для позичальника оцінка кредитоспроможності також важлива, оскільки від її результату залежить в якому обсязі буде наданий кредит і чи буде він наданий взагалі.

Питання кредитоспроможності були досить актуальні і висвітлювались в економічній літературі дореволюційного періоду і в працях економістів 20-х років ХХ століття [2].

У період непу економісти під кредитоспроможністю розуміли, з точки зору позичальника, здатність до здійснення кредитної операції, можливість своєчасного повернення отриманої позики; з позиції банку – правильне визначення розміру допустимого кредиту [24].

Відповідно до положення НБУ, кредитоспроможність (creditworthiness of borrower) – наявність у позичальника (контрагента банку) передумов для проведення кредитної операції і його спроможність повернути борг у повному обсязі та в обумовлені договором строки [6].

Кредитоспроможність позичальника визначається за показниками, що характеризують його здатність своєчасно розраховуватися за раніше одержаними кредитами, його поточне фінансове становище, спроможність у разі потреби мобілізувати кошти з різних джерел і забезпечити оперативну конверсію активів у ліквідні кошти.

Українські банки розробляють власні внутрішні положення та методики аналізу кредитоспроможності позичальника, в основу яких, як правило, покладено методичні рекомендації Національного банку України

щодо оцінювання банками кредитоспроможності та фінансової стабільності позичальника [34].

Банк визначає кредитоспроможність та платоспроможність позичальника під час надання кредиту, протягом строку дії договору з періодичністю, визначеною Положенням про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями та в разі зміни первісних умов договору, в тому числі пов'язаних із фінансовими труднощами позичальника [33].

Серед учених немає єдиної думки щодо визначення сутності цього поняття. Існують різні підходи до визначення категорії «кредитоспроможність», що базуються на певних критеріях, які формують сутність кредитоспроможності. До них належать: платоспроможність, дієздатність і правоздатність позичальника при здійсненні кредитної операції, ділова репутація, наявність забезпечення кредиту здатність позичальника генерувати грошові потоки. Проаналізуємо еволюцію визначення «кредитоспроможність». Існують різні тлумачення категорії кредитоспроможності.

Так, у роботі Л.П. Белих кредитоспроможність розглядається як спроможність компанії або приватної особи залучати позиковий капітал і в майбутньому належним чином обслуговувати свій борг [12].

У словнику-довіднику фінансового менеджера зазначається, що кредитоспроможність – система умов, що визначають спроможність підприємства залучати позиковий капітал і повертати його в повному обсязі у передбачені терміни [7]. Автори Давидович І.Д. [14] та Ковальчук Н.О. [23] кредитоспроможність позичальника розглядають як його спроможність повністю і в строк розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями.

У навчальному посібнику «Статистика банківської діяльності» зазначається, що кредитоспроможність підприємства чи банку – це наявність передумов для отримання кредиту та здатність повернути його. Тому вона

визначається наступними показниками, які характеризують позичальника: акуратність у розрахунках за раніше отримані кредити, його поточний фінансовий стан, здатність у разі потреби мобілізувати кошти з різних джерел [31].

В. Г. Виговський [11] вважає, що кредитоспроможність – це спроможність позичальника за конкретних умов кредитування в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розраховатися за своїми борговими зобов'язаннями виключно грошовими коштами, що генеруються позичальником у ході звичайної діяльності.

Отже, одна група авторів розуміє під кредитоспроможністю позичальника «його здатність своєчасно і повно розраховуватися за своїми зобов'язаннями». Але це твердження не розкриває наявних розбіжностей між платоспроможністю і кредитоспроможністю відповідно до їхньої сутності. Кредитний ризик банківської установи як один з видів банківських ризиків є головним об'єктом уваги фінансово-кредитних установ. Кредитна політика банків має обов'язково враховувати ці ризики, запобігати їх виникненню та кваліфіковано ними управляти, тобто зводити до мінімуму можливі негативні наслідки проведення кредитних операцій. Банк до укладання кредитного договору здійснює попередній аналіз фінансового стану позичальника і вивчає його кредитоспроможність. Кредитоспроможність можна виділити як основний критерій, який забезпечує ефективність кредитної діяльності [18].

Основними вимогами до процесу й результатів оцінювання кредитоспроможності позичальника є:

- 1) розраховувати не один, а низку показників;
- 2) показники розглядати і вивчати у тісному взаємозв'язку;
- 3) результати і висновки коригувати на різні похибки, які можуть бути наслідком непередбачуваних чинників [13].

Основною метою оцінювання кредитоспроможності є визначити здатність і готовність позичальника повернути позику відповідно до умов кредитного договору. Світова та вітчизняна банківська практика дозволила

виділити критерії кредитоспроможності клієнта рис. 1.1.

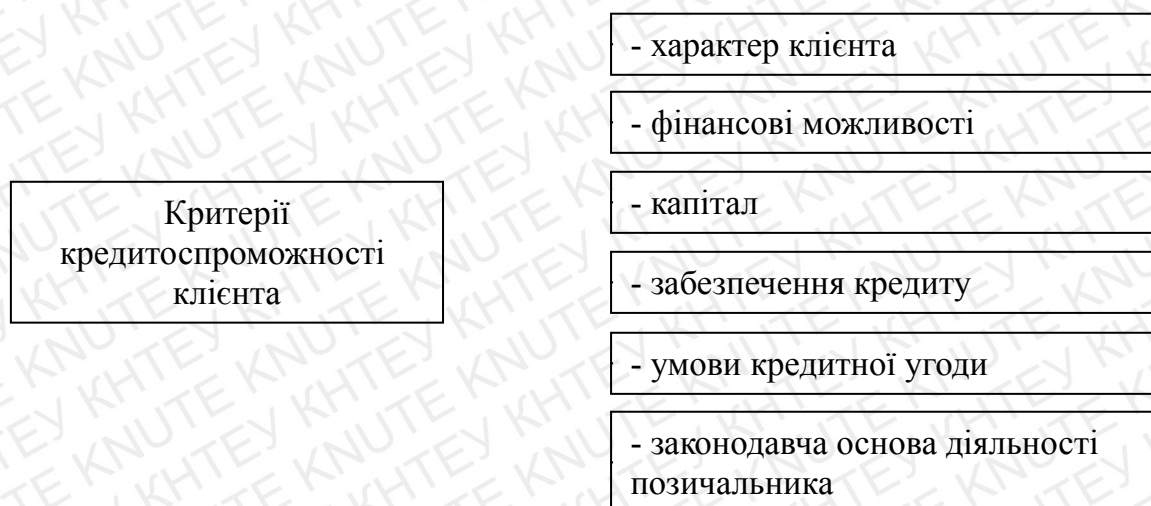


Рис. 1.1. Критерії кредитоспроможності клієнта [36]

Під характером клієнта розуміється його репутація як юридичної особи та репутація менеджерів, ступінь відповідальності клієнта за погашення боргу, чіткість його уявлення про мету кредиту, відповідність її кредитної політики банку.

Перелік елементів кредитоспроможності позичальника і показників, які її характеризують, залежить від цілей аналізу, видів кредиту, стану кредитних відносин банку з конкретним клієнтом, результатів господарсько-фінансової діяльності останнього, а також від наявного забезпечення [24].

Причому кожен банк розробляє власну систему оцінки, виходячи з особливостей кредитної політики, технологічних можливостей, спеціалізації банку, конкретних умов договору, пріоритетів у роботі, місця на ринку, конкурентоспроможності, стану взаємовідносин із клієнтами, рівня економічної та політичної стабільності в державі тощо.

Нині в банках України застосовується вельми широкий спектр методик визначення кредитоспроможності, тобто спроможності позичальника при конкретних умовах кредитування в повному обсязі та у визначений кредитною угодою термін розрахуватись за своїми борговими зобов'язаннями. Кожен банк розробляє власну систему оцінки,

враховуючи певні особливості кредитної політики, технологічний потенціал, спеціалізацію, конкретні умови кредитного договору тощо [30]

Методики оцінки кредитоспроможності позичальників відображаються у внутрішньобанківських документах [28].

Світова практика оцінки кредитоспроможності підприємств, передбачає використання наступних методів:

– класифікаційні (статистичні методи оцінки), до яких належать бальні системи оцінки (рейтингові методики) і моделі прогнозування банкрутств (що базується на MDA – Multiple Discriminate Analysis – множинному дискримінантному аналізі);

– моделі комплексного аналізу (на основі «напівемпіричних» методологій, тобто, котрі базуються на експертних оцінках аналізу економічної доцільності надання кредиту: «правила шести сі», CAMPARI, PARTS, PARSER та ін.)

- рейтингові (бальні) системи оцінки створюють банки на основі емпіричного підходу з використанням регресійного математичного або чинникового аналізу. Ці системи використовують історичні дані про банківські «добрі», «надійні» та «неблагополучні» позики й дають змогу визначити критеріальний рівень оцінки позичальників [38].

Розглянемо декілька методик оцінки кредитоспроможності позичальника, серед них особливої уваги заслуговують методика розроблена Міністерством фінансів України та затверджена Наказом № 616 від 14.07.2016 та Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» від 30.06.2016 № 351 і використовуються банками України [32].

Варто зазначити, що відповідно з новим Наказом Міністерства Фінансів України від 14.07.2016 № 616 «Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів

міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара», оцінку фінансового стану позичальника розраховують шляхом розрахунку інтегрального показника фінансового стану із застосуванням багатofакторної дискримінантної моделі за наступною формулою 1.1:

$$Z = a_1K_1 + a_2K_2 + a_3K_3 + a_4K_4 + a_5K_5 + a_nK_n - a_0, \quad (1.1)$$

де, Z - інтегральний показник фінансового стану бенефіціара;

$K_1, K_2 \dots K_n$ - фінансові коефіцієнти, що визначаються на підставі даних фінансової звітності бенефіціара;

$a_1, a_2 \dots a_n$ - параметри дискримінантної моделі, що визначаються з урахуванням вагомості та розрядності фінансових коефіцієнтів;

a_0 - вільний член дискримінантної моделі.

Варто відмітити, що положення передбачає різні моделі розрахунку інтегрального показника боржника для підприємств різних видів економічної діяльності. Фінансові коефіцієнти визначаються згідно на підставі даних фінансової звітності за останній звітний період [32].

Найчастіше банками України для оцінки кредитоспроможності позичальника використовуються бально-рейтингові системи. Банк здійснює оцінку фінансового стану боржника - юридичної особи шляхом розрахунку інтегрального показника фінансового стану боржника (далі - інтегральний показник) згідно «Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» від 30.06.2016 № 351 [33]. Банк розраховує інтегральний показник із застосуванням логістичної моделі за такою формулою:

$$Z = \beta_0 + \sum_{i=1}^n \beta_i x_i, \quad (1.2)$$

де Z - інтегральний показник;

x_i - показники, що визначаються на підставі фінансових коефіцієнтів, розрахованих за даними фінансової звітності боржника - юридичної особи, з

урахуванням установлених Національним банком діапазонів для кожного фінансового показника;

β_i - коефіцієнти логістичної моделі, що визначаються з урахуванням вагомості показників;

β_0 - вільний член логістичної моделі, значення якого актуалізується Національним банком.

Величини x_i , β_0 , β_i щороку актуалізуються Національним банком на підставі даних фінансової звітності боржників - юридичних осіб. Банк для актуалізації логістичної моделі подає до Національного банку дані про класифікацію боржників - юридичних осіб, а також дані їх фінансової звітності, за формою та в строки, установлені Національним банком.

Проаналізувавши положення НБУ варто виділити основні напрямки, за якими було удосконалено обчислення оцінки кредитоспроможності позичальника:

- встановлений перелік економічних показників для кожного виду економічної діяльності;
- враховується галузева специфіка суб'єктів господарювання;
- детальніше і жорсткіше відбувається визначення класу позичальника [25].

Варто зазначити, що для коефіцієнтного методу, який застосовується в більшості вітчизняних методик, є характерним вірогідність формування неадекватної економічної оцінки. Розрахунок показників кредитоспроможності здійснюється за даними минулого періоду, які носять статистичний характер (залишки на звітну дату, а не обороти за період).

Проблемним залишається використання якісних характеристик позичальника при здійсненні оцінки його діяльності, які не мають кількісного вираження (ділова репутація клієнта, характеристика бізнесу, стан фінансової звітності та ін.). Виникають труднощі при одержанні

єдиної оцінки кредитоспроможності позичальника з об'єднанням цифрових і нецифрових даних.

При аналізі фінансового стану позичальника після надання йому нового кредиту значення цих коефіцієнтів залишаються без змін до повного погашення цього кредиту (за умови, що поточний кредит та відсотки по ньому погашаються вчасно) [24].

Варто зазначити, що питанням аналізу зовнішнього середовища не приділяється відповідна увага. Новостворена методика Національного банку дає можливість враховувати галузеву приналежність позичальника, але не звертає увагу на конкурентне середовище. Аналіз конкурентного середовища існування позичальника дозволить визначити інтенсивність конкуренції та її вплив на фінансово-господарський стан підприємства та його кредитоспроможність. Рейтингову модель проводять за наступними етапами: збір та аналітична оцінка вхідної інформації за аналізований період часу; обґрунтування системи показників, що використовуються для рейтингової оцінки фінансового стану підприємства, та їхня класифікація; вибір та економічне обґрунтування критеріїв для оцінки стійкості фінансового стану підприємства та встановлення обмежень їхньої зміни; підсумкова рейтингова оцінка фінансового стану підприємства. Порівняльна характеристика даних методик наведена в табл. 1.1.

Діагностика кредитоспроможності підприємства - це механізм визначення факторів, які задовольняють або перешкоджають виконанню базових умов кредитної угоди, та характеризують можливість, або навпаки, не можливість позичальника вчасно розрахуватись по прийнятим на себе зобов'язанням, які виникли у зв'язку із отриманням кредитних ресурсів у тимчасове користування [41].

Таблиця 1.1

Порівняльна характеристика експертних методів оцінки кредитоспроможності

№	PARSER	CAMPARI	Правило 5 (6) «Си»	СЗДРОПЗ	РМАІ
1.	Інформація про потенційного позичальника (person)	Репутація позичальника (character)	Репутація позичальника (character)	Солідність	Репутація позичальника
2.	Обґрунтування суми кредиту (amount)	Обґрунтування суми кредиту (amount)	Капітал, володіння активами (capital)	Обґрунтованість	Проект, що кредитується
3.	Можливість погашення (repayment)	Можливість погашення (repayment)	Здатність погашення позики (capacity)	Повернення	Платоспроможність гаранта, страховика
4.	Оцінка забезпечення (security)	Спосіб страхування кредитного ризику (insurance)	Наявність забезпечення, застави (collateral)	Забезпеченість	Якість застави
5.	Доцільність кредиту (expediency)	Аналіз необхідності звернення за позикою (means)	Економічна кон'юнктура та її перспективи (conditions)	Реальність	
6.	Винагорода банку (remuneration)	Мета кредиту (purpose)		Здібності	
7.		Оцінка бізнесу позичальника (ability)	Контроль (control)	Доходність	Фінансовий стан позичальника

Діагностика кредитоспроможності підприємства має базуватися на низці специфічних принципів, серед яких можна виділити: принцип системної узгодженості; процедурної повноти; інформаційної взаємозалежності; ефективності; безперервності управління; цільового використання позикових коштів [40].

Отже, оцінювання та розвиток кредитоспроможності підприємства – це певний аспект менеджменту підприємства, спрямованого на формування, розвиток та реалізацію конкурентних переваг життєздатності підприємства.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ВІНРЕКС»

2.1. Аналіз конкурентного оточення ТОВ «ВІНРЕКС»

Підприємством, що забезпечує об'єкт дослідження в даній роботі є ТОВ «ВІНРЕКС» яке спеціалізується на продажу продуктів харчування від виробників.

Товарні категорії магазину біля дому повинні мають обмежений, чітко визначений асортимент, затребуваний мешканцями конкретного мікрорайону і навіть будинку. Слід знайти і зайняти свою нішу, продаючи те, що потрібно в повсякденному житті людям мікрорайону, де розташований магазин. У магазині біля дому має бути: а) товар, за яким мешканець розташованого поруч будинку не піде далеко, та обов'язково повинен бути товар, який покупець докупить, якщо його не вистачило від основної покупки, наприклад, молоко, хліб, яйця тощо; б) супутній товар. Рибні, ковбасні вироби, сири певної категорії та інше. Перевагою стане наявність продукції кулінарії, продаж напівфабрикатів. На основні економічні показники даного формату підприємства впливає структура конкурентного ринку та інтенсивність конкуренції. З цією метою було досліджено ряд показників, що характеризують конкурентний статус підприємства та фактори, що впливають на оцінку його внутрішнього та зовнішнього середовища.

Аналіз і оцінка внутрішнього середовища повинна здійснюватися з урахуванням тенденцій, що склалися в зовнішньому середовищі, адже вони взаємопов'язані. У процесі цього перевіряється вся система господарювання підприємства та окремих його підсистем щодо реалізації можливостей, які зовнішнє середовище надає підприємству, а також вживаються заходи щодо запобігання послаблення його існування, тобто виявляються сильні та слабкі сторони фірми. Аналіз проводиться на основі порівняння з параметрами діяльності інших, насамперед підприємств-конкурентів. (табл.2.1.).

Таблиця 2.1

**Оцінка внутрішнього середовища ТОВ «ВІНРЕКС»
за 2016-2018 рр.**

Значимі параметри в діяльності підприємства	S	N	W
Навчання персоналу		X	
Умови праці		X	
Мотивація і стимулювання персоналу		X	
Плинність кадрів	X		
Кваліфікація персоналу	X		
Система оцінки якості роботи персоналу			X
Соціальний пакет		X	
Організація планування		X	
Рівень технічного забезпечення		X	
Інформаційне забезпечення			X
Якість наданих послуг		X	
Організація маркетингу на підприємстві			X
Організаційна структура підприємства		X	
Стан охорони праці	X		
Наявність додаткових послуг		X	
Чисельність персоналу		X	
Строки виконання заявок		X	
Ділова репутація підприємства		X	
Психологічний клімат в колективі	X		
Цінова політика		X	
Орієнтація на споживача		X	
Контроль за строком придатності товарів	X		

Слабкі сторони організації, виявлені в ході аналізу, містяться в табл.

2.2.

Таблиця 2.2

Ранжування слабких сторін ТОВ «ВІНРЕКС»

Ранг	Фактор
1	організація маркетингу
2	внутрішньофірмове інформаційне забезпечення
3	структура асортименту товарів
4	система оцінки якості роботи персоналу

Наступним кроком будемо вважати проведення PEST- аналізу (іноді означають як STEP) - це маркетинговий інструмент, призначений для виявлення політичних (Political), економічних (Economic), соціальних (Social)

і технологічних (Technological) аспектів зовнішнього середовища, які впливають на бізнес компанії (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Оцінка факторів макросередовища ТОВ «ВІНРЕКС»
за 2016-2018 рр.**

Група факторів	Фактори	Значення фактора (A_i) (-5...+5)	Вага фактора (p_i) (0...1)	Зважена оцінка, $\sum A_i * p_i$
S	Демографічна ситуація в регіоні	-4	0,3	1,25
	Безробіття в регіоні	+3	0,35	
	Наявність кваліфікованих кадрів в регіоні	+4	0,35	
T	Відповідність якості продукції євростандартам	-3	0,4	0,9
	Наявність на ринках необхідних кількості продовольчих товарів	4	0,3	
E	Наявність на ринках необхідного устаткування для виробництва продовольчих товарів	3	0,3	-0,9
	Доходи населення	-3	0,4	
	Фінансова криза	-1	0,3	
	Нестійкість економіки	+2	0,3	
P	Програма розвитку галузі	+1	0,4	1,9
	Розвиток торговельних точок формату «магазин біля домівки»	+3	0,3	
	Вступ в ВТО	+2	0,3	

Виходячи з отриманих даних видно, що найбільшу позитивну оцінку має політична сфера, що характеризує найбільш сприятливий вплив на галузь. Наступною по позитивній дії слідує соціальне середовище, яке характеризується оцінкою 1,25. Стан технологічної сфери характеризується значенням 0,9. Стан економічної сфери на цьому етапі економічного розвитку знаходиться не в кращому положенні, що згубно позначається на розвитку підприємництва.

Основними конкурентами ТОВ «ВІНРЕКС» на даному сегменті ринку є: Торговельна мережа «КОЛО», ТОВ «АТЬ», ТОВ «Еко Маркет».

За допомогою експертних оцінок визначили найбільшого конкурента - ТОВ «ВІНРЕКС», тому для кращого порівняння проведемо графічний метод. Він вбачається в побудові багатокутника конкурентоспроможності продукції на відповідному графіку. Багатокутник або радар конкурентоспроможності будується на основі критеріїв по кожному підприємстві (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Розрахунок інтегрованого факторного показника для побудови багатокутника конкурентоспроможності

№ п/п	Фактори конкурентоспроможності	Експертна оцінка		Коефіцієнт вагомості	Інтегрований факторний показник	
		ТМ «КОЛО»	ТОВ «ВІНРЕКС»		ТМ «КОЛО»	ТОВ «ВІНРЕКС»
1	Якість	5	4	0,2	1	0,8
2	Ціна	5	5	0,15	0,75	0,75
3	Фінансові можливості	4	3,5	0,1	0,4	0,35
4	Канали збуту	4,5	4	0,1	0,45	0,4
5	Сервіс	4	5	0,15	0,6	0,75
6	Рівень продуктивності праці	5	4,5	0,1	0,5	0,45
7	Реклама	4	4	0,1	0,4	0,4
8	Технологія виробництва	5	5	0,1	0,5	0,5
Сумарна оцінка		x	x	1	4,6	4,4
Коефіцієнт конкурентоспроможності		x	x	x	0,575	0,55

Проаналізувавши багатокутник конкурентоспроможності двох підприємств-конкурентів, можемо зробити висновок, що зазначені підприємства мають схожі показники конкурентоспроможності. Проте ТМ «КОЛО» має дещо кращі результати ніж ТОВ «ВІНРЕКС». Такий висновок можна зробити з порівняння площ даних підприємств на багатокутнику.

Проте досліджуваному підприємству потрібно покращити такий показник як «сервіс», оскільки підприємство дослідження поступається за цим показником підприємству-конкурентові. Решту конкурентних переваг потрібно не лише зберігати, але й підвищувати за для покращення стійкості підприємства на регіональному ринку (рис.2.1). Аналіз показників діяльності конкурентів може бути здійснений з урахуванням «характеристики

підприємства» чи «конкурентного досьє» кожному з конкурентів. Звісно, в повному обсязі чинники можуть бути всебічно проаналізовані.

Особливі у зв'язку з комерційною таємницею труднощі представляє структура витрат і витрат конкурента. У цій сфері можна отримати такі приблизні дані: кількість персоналу; структура прямих і накладних витрат; порівняльна ціна на сировину, матеріалів, комплектуючих виробів; капіталовкладення в основний капітал та запаси; обсяг продажу.

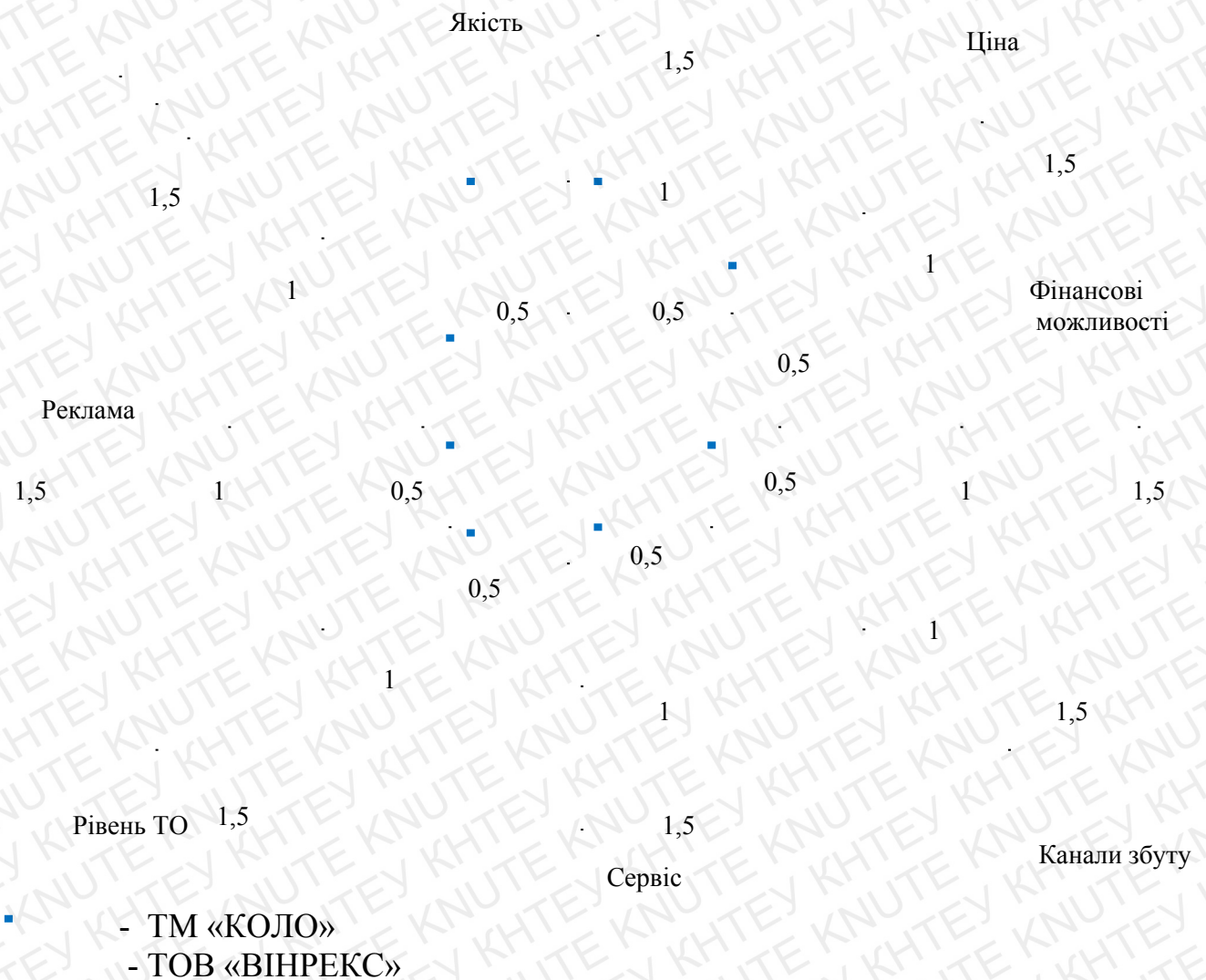


Рис. 2.1. Багатокутник конкурентоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС»

Ступінь подробиці аналізу залежить від наявності відповідної інформації та ступеня небезпеки аналізованого конкурента. ТОВ «ВІНРЕКС» переважно вивчає у конкурентів: величину і темп збільшення прибутковості

підприємства - мотивів і цілей виробничо-збутової політики; поточну і попередню стратегію збуту; системи організації виробництва та збуту; рівень управлінської культури. Виявлення слабких і сильних сторін діяльності конкурентів є кінцевий підсумок дослідження конкуренції над ринком.

Виявлені вади на діяльності конкурентів йдуть на розробки власної маркетингової стратегії, виявлені сильні боки йдуть на вивчення і запровадження на власному підприємстві. Результати дослідження всіх аспектів діяльності конкурентів йдуть на визначення, з ким із них можна конкурувати і з ким годі встрявати у конкурентну боротьбу, служать цілями вибору ефективних стратегій ринкової діяльності. Після проведеного аналізу основних конкурентів ТОВ «ВІНРЕКС» з упевненістю сказати, що у ТОВ «ВІНРЕКС» є дуже сильний конкурент – це торговельна мережа «КОЛО», який має наступні конкурентні переваги: власну торговельну марку, власну випічку та питну воду. Магазини такого формату можуть бути прибутковими тільки в тих місцях де нема конкурентів. Вартість продукції в магазинах вище у порівнянні з супермаркетами та гіпермаркетами, покупці більше платять за зручність, такий формат вважається найважчим у торгівлі, водночас формати «біля дому», «у кроковій доступності» - це тренд останніх років. Порівняння ТОВ «ВІНРЕКС» і торговельної мережі «КОЛО» здійснюватиметься у межах організації торгівлі продовольчих товарів (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Порівняльна оцінка конкурентоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС»
за 2016-2018 рр.**

Чинники конкурентоспроможності	ТОВ «ВІНРЕКС»	Конкурент - торговельна мережа «КОЛО»
1	2	3
Імідж	8	10
Асортимент	6,5	9,5
Ціна	9	9,2
Відповідність потребам покупців	7	8,5
Методи стимулювання	6,5	9
Кошти рекламних комунікацій	7	10

1	2	3
Режим праці та відповідності вимогам покупців	9	9
Місцезнаходження	9,5	10
Рівень культури обслуговування	9	9
Форма продажу чи канали збуту	10	10
Усього балів	81,5	94,2

Впливом на формування іміджу магазину надає торговий персонал, його вид, компетентність, стиль роботи.

Важливий елемент іміджу магазину - культура обслуговування продавцем покупця, куди входять ввічливе і уважне ставлення до покупця; володіння всім комплексом знання реалізованих товарів, своєчасне їх поповнення і відновлення; надання покупцю всієї необхідної інформації про товари, послуги, сервісі; володіння технікою проведення реклами продажу; здатність уникати конфліктним ситуаціям, а за необхідності знімати напругу; знання психології торгівлі.

Ще однією складовою іміджу магазину є ризик, пов'язані з купівлею товару. Якщо покупець якось придбає у магазині недоброякісний товар, та будуть якісь ускладнення з його поверненням, то надовго збережеться почуття негативу щодо покупки саме у даному магазині.

Отже, вищий бал поставлений торговельній мережі «КОЛО» тому, що при порівнянні всіх показників, здавалося, як ТОВ «ВІНРЕКС» і Торговельна мережа «КОЛО» одержать однакову кількість балів. На таке рішення величезний вплив справив екстер'єр магазинів (їхній зовнішній вигляд). Як раніше згадувалося ТОВ «ВІНРЕКС» нещодавно набуло статусу взірцево-показового магазину, але недоліки присутні. Як наприклад, зовнішній вигляд магазину. Цей недолік магазину його адміністрація пояснює недоліком часу, що було виділено на ремонт магазину, і обіцяє, що цей недолік незабаром буде усунений. Та якщо оцінити Торговельну мережу «КОЛО» то видно, що його екстер'єр виконано по «останнім мірками» і тим самим, приваблює найбільше покупців.

Дослідження конкурентоспроможності підприємства в умовах економічної ситуації, яка склалась в Україні, дає змогу розглядати її як комплексну характеристику потенціальних можливостей забезпечення конкурентних переваг в перспективі, яка доступна для огляду (10 - 15 років). Джерелами конкурентних переваг є прогресивна організаційно-технологічна і соціально-економічна база підприємства, вміння аналізувати та своєчасно здійснювати заходи щодо укріплення конкурентних переваг. З цією метою оптимізують кількість працівників, що уможливить підвищення зарплати співробітникам, які працюють найбільш ефективно, проводять хронометраж дій персоналу. Час різних робіт заміряється вручну, далі заноситься в спеціальну програму і підраховується зайнятість працівника. Прописуються посадові обов'язки (робити це необхідно письмово, можна назвати, приміром, «Процеси протягом дня»). Останнє слід відзначити особливо, тому що аналіз та оцінка рівня конкурентоспроможності підприємства необхідні на всіх стадіях торговельного процесу. В табл. 2.6 розглянемо сильні та слабкі сторони ТОВ «ВІНРЕКС» у порівнянні з конкурентами ТМ «КОЛО», ТОВ «АТБ», ТОВ «Еко Маркет», побудуємо карту стратегічних груп конкурентів. За найкраще значення ми вибрали 10, найгірше – 1 б.

Таблиця 2.6

Оцінювання сильних та слабких сторін ТОВ «ВІНРЕКС» порівняно з конкурентами за 2016-2018 рр.

Фактор конкурентоспроможності	ТОВ «АТБ»	ТМ «КОЛО»	ТОВ «ВІНРЕКС»	ТОВ «Еко Маркет»
1	2	3	4	5
Імідж торгової марки матеріалу	7	9	6	7
Швидкість доставки товару	6	5	5	5
Рекламний бюджет товару	5	9	5	7
Ефективність заходів по стимулюванню збуту	7	7	8	6
Наявність інвестицій для розширення ринку	5	7	4	5

Продовження табл.2.6

1	2	3	4	5
Якість товарів	10	10	10	10
Наявність власних виробничих потужностей на Україні	8	3	3	6
Потужність лінії по виробництву	7	8	2	6
Можливості щодо зниження цін	5	5	5	5
Кваліфікація збутового персоналу	8	8	7	7
Кваліфікація управлінських кадрів	7	8	6	7
Розуміння мотивів споживачів	7	8	6	6
Відповідність технологій ринковим умовам	6	8	6	7
Можливість доступу до цільового ринку	5	4	5	5
Наявність каналів розподілу	5	5	5	5

З табл. 2.6 видно, що ТОВ «ВІНРЕКС» є конкурентоспроможним підприємством, але не займає провідне місце на ринку. При розширенні асортименту та більшому стимулюванні збуту фірма може зайняти більш вагомі позиції. З цією метою застосуємо один з сучасних підходів до визначення конкурентоспроможності підприємства, що передбачає постійне порівняння організації виробництва на підприємстві з організацією виробництва подібного продукту на інших підприємствах – бенчмаркінг.

Як правило, бенчмаркінг проводиться за такими параметрами: частка підприємства на певному ринку, якість та ціна продукції, технологія виробництва, собівартість та рентабельність продукції, що випускається, рівень продуктивності праці, обсяг продажу, канали збуту продукції, близькість до джерел сировини, якість менеджменту, репутація підприємства тощо. Таким чином, цей метод передбачає системний підхід до аналізу діяльності конкурентів (рис. 2.2).

Показники	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Частка підприємства							.			
Якість продукції							.			
Ціна продукції					.					
Технологія виробництва					.					
Собівартість						.				
Рентабельність										
Рівень продуктивності праці						.				
Канали збуту						.				
Якість менеджменту										

- ТОВ «ВІНРЕКС»
- ТМ «КОЛО»
- ТОВ «АТБ»
- ТОВ «Еко Маркет»

Рис. 2.2. Профіль бенчмаркінгу ТОВ «ВІНРЕКС» з основними конкурентами

Проаналізувавши профіль бенчмаркінгу досліджуваного підприємства зазначимо, що два з чотирьох аналізованих підприємств мають середній бал експертних оцінок 7,22 – ТОВ «ВІНРЕКС» і ТОВ «Еко Маркет», ТМ «КОЛО» отримало середній бал 7,0, а ТОВ «АТБ» – 6,4. Найгірший бал у ТОВ «ВІНРЕКС» по показникові «канали збуту», тому потрібно розширювати збутові можливості і налагоджувати канали розподілу.

2.2. Аналіз фінансового стану ТОВ «ВІНРЕКС» з позиції кредитоспроможності

Аналіз фінансового стану ТОВ «ВІНРЕКС» з позиції кредитоспроможності здійснюється з метою покращення організації фінансів і підвищення ефективності їх використання. Зміст такого аналізу полягає у вивченні платоспроможності підприємства, забезпеченості власними коштами, стану запасів, власних і запозичених джерел їхнього формування. Велике значення мають також вивчення розрахунків з іншими підприємствами, організаціями та державою, використання господарських засобів за призначенням, виявлення шляхів підвищення ефективності витрачання фінансових ресурсів. Фінансовий стан, як основа внутрішнього середовища торговельних підприємств, залежить від оптимальності витрат обігу і тривалості часу реалізації товарів покупцям. Тому важливими показниками діяльності є ліквідність, платоспроможність, ділова активність, рентабельність.

Платоспроможність – це здатність підприємства сплачувати кошти за своїми зобов'язаннями, що вже настали і потребують негайного погашення, за рахунок наявних грошей на банківських рахунках або в готівці. Щоб підтримувати підприємство у платоспроможному стані, фінансова служба має дбати про те, щоб його суто грошові активи відповідали потребам щоденних платежів (постачальникам, у бюджет, робітникам і службовцям, іншим кредиторам). Втім, характеристика постійних значних залишків грошей на поточному рахунку підприємства як ознаки високої майстерності управління фінансовими ресурсами, високої ліквідності підприємства є помилковою. Динаміка залишків коштів на поточному рахунку характеризує не міру ліквідності підприємства, а його поточну платіжну готовність, поточну платоспроможність. Майстерність фінансового менеджера підприємства має проявлятися в тому, щоб на поточному рахунку і в касі грошей було б не менше (але й не більше!), ніж потрібно для виконання поточних платежів, а решта їх повинна бути вкладена в матеріальні та інші ліквідні активи. Важливим етапом оцінки платоспроможності підприємства є аналіз ліквідності балансу підприємства, який передбачає деяку перебудову

активів за ознакою ліквідності і пасивів за ознакою терміновості їх погашення. На цьому етапі головною метою є перевірка синхронності надходження і витрачання фінансових ресурсів підприємства, тобто його здатність розраховуватись за своїми зобов'язаннями власним майном за певний період часу. Оцінку ліквідності балансу ТОВ «ВІНРЕКС» наведена в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

**Оцінювання ліквідності балансу ТОВ «ВІНРЕКС»
за 2016-2018 рр., тис. грн.**

Показники	2016р	2017р	2018р	Показники	2016р	2017р	2018р
Група А1 – абсолютно ліквідні активи	36919	41584	44419	Група П1 – найбільш термінові борги	2059	1936	1608
Група А2 – швидко ліквідні активи	5256	3603	4967	Група П2 – відносно термінові борги	706	1134	0
Група А3 – активи із середнім рівнем ліквідності	1502	2562	2417	Група П3 – середньо-термінові борги	5900	5900	6900
Група А4 – важко ліквідні і неліквідні активи	11282	10740	9312	Група П4 – довгострокові і безстрокові пасиви	46294	49519	53147
Всього активів	54959	58489	61115	Всього пасивів	54959	58489	61115

Отже, проведене дослідження в табл. 2.7 показало, що виконання умов ліквідності балансу на 2016 рік мало такі результати: $A1 > P1$; $A2 > P2$; $A3 < P3$; $A4 < P4$. Таким чином на підприємстві станом на 2016 р. не виконується третя та відповідно четверта умова ліквідності балансу, що обумовлено неможливістю підприємства вчасно погашати свої середньо термінові борги та свідчить про недостатню платоспроможність. Виконання умов ліквідності балансу на 2017 рік мало такі результати: $A1 > P1$; $A2 > P2$; $A3 < P3$; $A4 < P4$.

Таким чином, на підприємстві станом на 2017 р. також не виконується третя умова ліквідності балансу, що обумовлено неможливістю підприємства вчасно погашати свої середньо термінові борги та свідчить про недостатню платоспроможність. Виконання умов ліквідності балансу на 2018 рік мало такі результати: $A1 > П1$; $A2 > П2$; $A3 < П3$; $A3 < П4$. Таким чином, на підприємстві станом на 2018 рік р. також не виконується третя, а відповідно, і четверта умова ліквідності балансу, що обумовлено неможливістю підприємства вчасно погашати свої середньо термінові борги та свідчить про недостатню платоспроможність. Отже, баланс ТОВ «ВІНРЕКС» не можна вважати абсолютно ліквідним за весь період, що аналізується.

Таким чином, за аналізований період на підприємстві спостерігається позитивна тенденція до збільшення активів підприємства за рахунок зростання оборотних активів, частка яких в майні підприємства є найбільшою. У структурі джерел фінансування активів переважає власний капітал, частка якого має позитивну тенденцію до зростання за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку, що свідчить про збільшення фінансової стійкості підприємства. Баланс суб'єкта господарювання не є абсолютно ліквідним за рахунок недостатньої суми активів із середнім рівнем ліквідності. Незважаючи на зниження чистого доходу від реалізації на кінець досліджуваного періоду, чистий прибуток має позитивну тенденцію до збільшення за рахунок зменшення витрати від участі в капіталі

Показники ліквідності характеризують платоспроможність підприємства у дещо ширшому розумінні. Серед цих показників найбільше значення для ринкової економіки мають величини співвідношень частини активів, які можуть бути реалізовані у певний термін, до суми зобов'язань, які за цей самий час повинні бути сплачені. Платоспроможність - здатність підприємства платити по своїм, зовнішнім зобов'язанням. Відповідно до наведеної в попередньому розділі роботи методики оцінки кредитоспроможності підприємства проаналізуємо показники ліквідності ТОВ «ВІНРЕКС» в табл. 2.8.

**Динаміка показників ліквідності та платоспроможності
ТОВ «ВІНРЕКС» за 2016-2018 рр.**

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютний приріст, тис. грн		Темп зростання, %	
				2016/2017	2017/2018	2016/2017	2017/2018
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у запаси	0,060	0,085	0,093	0,025	0,008	42	9
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість	0,120	0,075	0,096	-0,045	0,021	-38	28
Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття)	15,7	15,6	48,50	-0,1	32,9	99,4	310,9
Коефіцієнт ліквідності швидкої	15,3	14,9	46,24	-0,4	31,34	97,4	310,3
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	13,4	13,5	41,59	0,1	14,1	100,7	204,4
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	2,553	1,861	3,089	-0,692	1,228	27%	66%

Таким чином, коефіцієнт відволікання оборотних активів у запаси має тенденцію росту за рахунок підвищення суми запасів на 764 тис. грн. або на 18,7%. При цьому оборотні активи зросли на 4054 тис. грн або на 8,5%. Коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість також має тенденцію росту, що обумовлено зростанням дебіторської заборгованості на 1364 тис. грн або на 37%. Так, за рахунок грошей та їх еквівалентів підприємство на 2018 рік року може погасити 4159% своїх поточних зобов'язань, що значно перевищує норму [10%-20%]. На кінець року спостерігається негативна тенденція до збільшення даного показника більш ніж в 3 рази за рахунок як збільшення грошей на 2835 тис. грн або на 6,8%, так і зменшення поточних зобов'язань на 2002 тис. грн або на 65%.

За умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами підприємство на 2018 рік року може погасити 4620% своїх поточних зобов'язань, що значно більше норми [60%-80%]. На кінець року

спостерігається негативна тенденція до збільшення даного показника більш ніж в 2 рази за рахунок як збільшення дебіторської заборгованості на 1364 тис. грн або на 37% та зменшення поточних зобов'язань на 2002 тис. грн або на 65%. На кінець року спостерігається негативна тенденція до збільшення даного показника більш ніж в 2 рази за рахунок як збільшення оборотних активів на 4054 тис. грн або на 8,5%, та зменшення поточних зобов'язань. Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості склав на кінець 2018 року 3,089, що свідчить про те, що дебіторська заборгованість перевищує кредиторську заборгованість в 3,089 раз.

Аналіз фінансової стійкості на певну дату дозволяє встановити, наскільки раціонально підприємство управляє власними і позиковими коштами протягом періоду, що передує цій даті. Важливо, щоб стан джерел власних і позикових коштів відповідав стратегічним цілям розвитку підприємства, оскільки недостатня фінансова стійкість може призвести до його неплатоспроможності, відсутності грошових коштів, необхідних для розрахунків з внутрішніми і зовнішніми партнерами, а також з державою. У той же час наявність значних залишків вільних коштів ускладнює діяльність підприємства за рахунок їх іммобілізації в зайві матеріально-виробничі запаси і витрати. Отже, зміст фінансової стійкості характеризується ефективним формуванням та використанням грошових ресурсів, необхідних для нормальної виробничо-комерційної діяльності. Вищим типом фінансової стійкості є здатність підприємства розвиватися переважно за рахунок власних джерел фінансування. Показники фінансової стійкості підприємства ТОВ «ВІНРЕКС» показані в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

**Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «ВІНРЕКС»
за 2016-2018 рр.**

Показник	2016	2017	2018	Абсолютний	Темп зростання,
----------	------	------	------	------------	-----------------

	рік	рік	рік	приріст, тис. грн.		%	
				2017/ 2016	2018/ 2017	2017/ 2016	2018/ 2017
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,94	0,94	0,98	0,00	0,04	100,0	104,3
Маневреність робочого капіталу	0,88	0,90	0,94	0,02	0,04	102,10	104,68
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,84	0,85	0,87	0,00	0,02	100,51	102,71
Коефіцієнт фінансової залежності	1,19	1,18	1,15	-0,01	-0,03	99,49	97,36
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,16	0,15	0,13	0,00	-0,02	97,27	85,01
Коефіцієнт фінансової стабільності	5,34	5,52	6,67	0,18	1,15	103,33	120,82

Показники фінансової стійкості ТОВ «ВІНРЕКС» в 2018 році в цілому покращились порівняно з 2017 роком. Зокрема, на 13,6% зріс робочий капітал підприємства, а саме в 2018 році його розмір склав 50735 тис. грн. Високе значення коефіцієнта забезпечення оборотних активів власними коштами говорить про фінансову стійкість підприємства і здатність проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування компанії. І навпаки, значення нижче нормативного свідчить про значну фінансову залежність підприємства від зовнішніх кредиторів. В умовах погіршення ринкової ситуації підприємство, в такому випадку, не зможе продовжити свою діяльність. Негативне значення показника говорить про те, що весь власний капітал і довгострокові джерела спрямовані на фінансування необоротних активів і в компанії немає довгострокових коштів для формування власного оборотного капіталу. У нашому випадку, коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами протягом аналізованого періоду значно перевищує нормативне значення – вище 0,1, тобто оборотні активи підприємства у 2018 році на 98% фінансуються за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов'язань. Коефіцієнт маневреності робочого капіталу показує співвідношення між власними оборотними ресурсами і власним

капіталом компанії. Таким чином, значення показника говорить про те, яка частина власного капіталу може бути використана для фінансування оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів. Показник маневреності робочого капіталу ТОВ «ВІНРЕКС» перевищує нормативне значення (вищу 0,1) і має позитивну динаміку росту.

Коефіцієнт фінансової незалежності є одним з найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості. Значення показника говорить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. Коефіцієнт фінансової незалежності ТОВ «ВІНРЕКС» у 2018 році зріс на 2,7% і становив 0,87, що означає, що компанія здатна профінансувати 87% активів за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової залежності є індикатором фінансової стійкості, який також вказує на здатність компанії проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. Показник є оберненим до показника фінансової автономії. Його значення свідчить про те, скільки фінансових ресурсів використовує компанія на кожну гривню власного капіталу. Коефіцієнт фінансової залежності ТОВ «ВІНРЕКС» скоротився на 2,7% і становив 1,15. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу показує використання фінансових інструментів або позикового капіталу з метою підвищення потенційної рентабельності інвестицій. У компанії, в якій сума позикового капіталу є значно вищою власного, рівень левереджа високий. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу ТОВ «ВІНРЕКС» у 2018 році скоротився на 15% – до 0,13 (нормативне значення (0,4-0,6)). Коефіцієнт фінансової стабільності свідчить про здатність компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі. Значення показника вказує на те, скільки гривень власного капіталу припадає на кожну гривню зобов'язань компанії. Коефіцієнт фінансової стабільності ТОВ «ВІНРЕКС» у 2018 році становив 6,7 і зріс на 20,8%. Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,67-1,5. Отже, на ТОВ «ВІНРЕКС» спостерігаються дуже висока фінансова стійкість підприємства.

Ділова активність – це комплексна характеристика діяльності підприємства, яка містить в собі оцінку ступеня напруженості та виконання плану по всім видам показників діяльності; сукупність зусиль, спрямованих на зростання прибутковості підприємства та його інвестиційної привабливості, пошук можливих резервів підвищення ефективності виробництва, аналіз ефективності використання трудових, нематеріальних та фінансових ресурсів, прагнення лідерства на ринку. Загальновизнано, що ділова активність підприємства знаходиться в безпосередній залежності від стану, динаміки і ефективності використання виробничих ресурсів, які складають майновий базис для господарської діяльності підприємства і визначають специфіку трудових функцій його працівників. Показники ділової активності підприємства ТОВ «ВІНРЕКС» показані в табл. 2.10. Протягом аналізованого періоду більшість показників ділової активності ТОВ «ВІНРЕКС» скоротились. Так, протягом 2018 року оборотність активів скоротилася на 16%, що свідчить про зниження ефективності використання активів підприємства. Так, у складі чистого доходу від реалізації активи підприємства за рік здійснювали 0,69 обороти, що на 0,13 обороти менше, ніж у попередньому періоді, а період їх обороту склав 528 днів ($365/0,69$). Зменшення показника відбулося за рахунок перевищення темпу зростання доходів над темпами зростання активів. Коефіцієнт оборотності власного капіталу в 2018 році скоротився на 16,5%, що свідчить про зниження ефективності управління власним капіталом ТОВ «ВІНРЕКС». Так, у складі чистого доходу від реалізації власний капітал підприємства за рік здійснював 0,8 обороти, що на 0,17 обороти менше, ніж у попередньому періоді, а період їх обороту склав 450 днів. Зменшення показника відбулося за рахунок перевищення темпу зростання доходів над темпами зростання власного капіталу.

Таблиця 2.10

**Оцінка показників ділової активності ТОВ «ВІНРЕКС»
за 2016-2018 рр.**

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютний приріст, тис.грн.		Темп зростання, %	
				2017/2016	2018/2017	2017/2016	2018/2017
Оборотність активів, ресурсовіддача	0,84	0,82	0,69	-0,02	-0,13	97,8	84,0
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	1,1	1,0	0,8	-0,05	-0,19	95,2	81,6
Період одного обороту оборотних коштів (днів)	341,3	358,5	439,5	17,16	81,00	105,0	122,6
Коефіцієнт оборотів запасів	35,2	23,6	17,6	-11,60	-6,01	67,0	74,5
Період одного обороту запасів (днів)	10,2	15,3	20,5	5,04	5,23	149,2	134,2
Коефіцієнт оборотів дебіторської заборгованості	18,96	62,68	12,69	43,71	-49,98	330,5	20,3
Період погашення дебіторської заборгованості, дн.	18,98	5,74	28,36	-13,24	22,62	30,3	493,8
Коефіцієнт оборотів кредиторської заборгованості	70,01	102,67	78,77	32,67	-23,95	146,7	76,7
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	5,14	3,51	4,57	-1,64	1,07	68,2	130,4
Період операційного циклу (днів)	29,22	21,02	48,87	-8,20	27,85	71,9	232,5
Період фінансового циклу (днів)	24,04	17,53	44,29	-6,51	26,76	72,92	252,65
Коефіцієнт оборотів власного капіталу	1,00	0,97	0,80	-0,03	-0,17	97,3	82,5

Коефіцієнт оборотності обігових коштів у 2018 році скоротився на 17,8%, за рахунок перевищення темпу зростання доходів над темпами зростання оборотних активів, що свідчить про зниження ефективності управління оборотним капіталом підприємства. Так, в складі чистого доходу від реалізації оборотні активи підприємства за рік здійснювали 0,8 обороти, що на 0,19 обороти менше, ніж у попередньому періоді, а період їх обороту склав 450 днів. Скорочення оборотності обігових коштів веде до зростання потреби в фінансових ресурсах.

Коефіцієнт оборотності запасів у 2018 році скоротився на 25,5%, за рахунок перевищення темпу зростання доходів над темпами зростання

запасів, що свідчить про зниження ефективності управління запасами підприємства. Так, в складі чистого доходу від реалізації запаси підприємства за рік здійснювали 17,6 обороти, що на 6,01 обороти менше, ніж у попередньому періоді, а період їх обороту склав 21 день.

Коефіцієнти оборотності дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості ТОВ «ВІНРЕКС» у 2018 році скоротилися на 80% та 23% відповідно за рахунок перевищення темпу зростання доходів над темпами зростання дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості. Так, в складі чистого доходу від реалізації дебіторська заборгованість підприємства за рік здійснювали 12,7 обороти, що на 49,9 обороти менше, ніж у попередньому періоді, а період їх обороту склав 29 днів. Скорочення оборотності дебіторської заборгованості є негативним фактором, оскільки свідчить про збільшення терміну одного обороту дебіторської заборгованості. Скорочення оборотності кредиторської заборгованості є позитивним явищем, оскільки підприємство має можливість фінансувати свою діяльність за рахунок постачальників і підрядників. Проте, якщо це відбувається постійно, то це змушує постачальників та підрядників закладати цей ризик в ціну свого товару. Так, в складі чистого доходу від реалізації кредиторська заборгованість підприємства за рік здійснювали 78,77 обороти, що на 23,9 обороти менше, ніж у попередньому періоді, а період їх обороту склав 5 днів. Таким чином, для підвищення показників оборотності підприємству необхідно працювати в напрямку збільшення обсягів реалізації. Період операційного циклу є часом між покупкою запасів і отриманням грошей за продані товари або надані послуги. Протягом 2018 року цей показник на підприємстві зріс більше ніж у 2 рази, що є негативним і склав 49 днів. Період фінансового циклу – це період, протягом якого власні оборотні кошти роблять один повний оборот. Протягом 2018 року цей показник на підприємстві скоротився зріс у 2,5 рази.

Для подальшої оцінки кредитоспроможності підприємства та визначення факторів, що впливають на її рівень, проведемо оцінку рентабельності підприємства ТОВ «ВІНРЕКС» показані в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

**Динаміка показників рентабельності ТОВ «ВІНРЕКС»,
за 2016-2018 рр., %**

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютний приріст, тис. грн		Темп зростання, %	
				2016/2017	2017/2018	2016/2017	2017/2018
Валова рентабельність продажу	24,81	6,73	8,55	-18,08	1,82	27,1	127,1
Рентабельність активів	20,79	5,51	5,88	-15,28	0,37	26,5	106,7
Рентабельність власного капіталу	24,69	6,51	6,83	-18,17	0,31	26,4	104,8
Рентабельність позиченого капіталу	131,89	35,95	45,53	-95,93	9,58	27,3	126,6
Рентабельність продукції	34,19	8,95	11,64	-25,24	2,70	26,2	130,1

Так у 2018 р. кожна гривня чистого доходу від реалізації генерує 8,55 коп. чистого прибутку, що на 1,82 коп. більше ніж у попередньому періоді за рахунок зростання чистого прибутку (на 12,5%) та зменшення чистого доходу (на 11,5%). Рентабельність активів у 2018 році зросла на 6,7%, і на кожну гривню активів було отримано 5,88 коп. чистого прибутку, що на 0,37 коп. більше ніж у попередньому році. Це відбулося за рахунок перевищення темпу зростання чистого прибутку (12,5%) над темпами зростання активів (5,4%). У 2018 році на кожну гривню власних коштів було згенеровано 6,83 коп. чистого прибутку, що на 0,31 коп. більше ніж у попередньому році. Це відбулося за рахунок перевищення темпу зростання чистого прибутку (12,5%) над темпом зростання власного капіталу (7,3%). Рентабельність позиченого капіталу у 2018 році зросла на 26,6% і становила 45,5 коп. чистого прибутку на кожну гривню позикового капіталу. Це відбулося за рахунок перевищення темпу зростання чистого прибутку

(12,5%) над темпом зростання позиченого капіталу (-11,2%). Рентабельність продукції у 2018 році зростає на 30,1% і становила 11,64. Це відбулося за рахунок перевищення темпу зростання чистого прибутку (12,5%) над темпом зростання витрат підприємства (-13,5%). Таким чином, проведена оцінка кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС» на підставі фінансових коефіцієнтів свідчить про наступне:

- коефіцієнти ліквідності перебувають на значно рівні вищому за нормативні значення, крім того, спостерігається тенденція до зростання ліквідності підприємства протягом 2018 року. Проте надлишкова ліквідність підприємства свідчить про неефективне використання активів, а саме грошових коштів;

- ліквідність балансу є недостатньою;

- показники фінансової стійкості ТОВ «ВІНРЕКС» у 2018 році в цілому покращились порівняно з 2017 роком та свідчать про дуже високу фінансову стійкість підприємства та його незалежність від позикового капіталу;

- показники обслуговування боргу ТОВ «ВІНРЕКС» у 2018 році в цілому покращились порівняно з 2016 роком. Це пов'язано із погашенням підприємством банківського кредиту у 2017 році;

- протягом аналізованого періоду більшість показників ділової активності ТОВ «ВІНРЕКС» знизилися за рахунок зменшення чистого доходу від реалізації, що є негативною тенденцією;

- рентабельність підприємства на кінець аналізованого періоду збільшилася за рахунок зростання чистого прибутку підприємства.

Таким чином, на основі проведеного аналізу фінансових показників ТОВ «ВІНРЕКС» можна дійти висновку, що підприємству характерний досить високий рівень кредитоспроможності, про що свідчать показники ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості тощо.

2.3. Оцінка кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС» різними методичними підходами

Оцінка кредитоспроможності підприємства ґрунтується на певних

умовах, котрими передбачається: забезпечення її достовірності шляхом використання всіх необхідних інформаційних даних, визначення широкого кола показників, які всебічно характеризують діяльність позичальника, диференційований підхід до оцінки кредитоспроможності щодо кожної групи позичальників при наданні їм різних видів кредитів, забезпечення поточної та прогнозованої оцінки кредитоспроможності клієнтів, використання сучасних наукових методів, моделей, зарубіжного досвіду і вітчизняної практики проведення такої оцінки, залучення у разі необхідності висококваліфікованих експертів, упровадження сучасних інноваційних технологій оцінювання тощо.

Результатом оцінки кредитоспроможності торговельного підприємства є визначення інтегрального показника і рейтингу підприємства, що дасть можливість зробити висновок про рівень кредитоспроможності позичальника та порівняти його з аналогічними оцінками інших підприємств даної галузі. Розглянемо декілька методик оцінки кредитоспроможності позичальника що розроблені і використовуються банками України. Проведемо оцінку кредитоспроможності позичальника ТОВ «ВІНРЕКС» використовуючи методики Міністерства Фінансів України та НБУ наведено в табл. 2.12 та 2.13.

Коефіцієнт фінансової незалежності це питома вага власного капіталу в загальному обсязі джерел фінансування. Характеризує ступінь залежності підприємства від позичкових джерел фінансування у 2016 році 0,84; у 2017 році 0,85; 2018 році 0,87; як бачимо він зростає. Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом показує рівень фінансування необоротних (довгострокових) активів за рахунок власного капіталу підприємства у 2016 році він склав 1,08; у 2017 році 1,09; у 2018 році 1,12.

Таблиця 2.12

Оцінювання кредитоспроможності позичальника ТОВ «ВІНРЕКС»

за методикою Міністерства Фінансів України

за 2016-2018 рр.

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік
K ₃ – коефіцієнт фінансової незалежності	0,84	0,85	0,87
K ₄ – коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	1,08	1,09	1,12
K ₆ – коефіцієнт рентабельності продажу (ЕВІТ)	34,19	8,95	11,64
K ₇ – коефіцієнт рентабельності продажу (ЕВІТДА)	24,81	6,73	8,55
K ₈ – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком	20,79	5,51	5,88
K ₉ – коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,84	0,82	0,69
$Z=1,03 \times K_3 + 0,001 \times K_4 + 0,16 \times K_6 + 0,6 \times K_7 + 2,9 \times K_8 + 0,08 \times K_9 - 0,14$	1,53	1,61	1,73
Клас боржника - юридичної особи	1 клас	1 клас	1 клас

Коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від операційної діяльності (ЕВІТ) характеризує рентабельність продажу за фінансовими результатами від операційної діяльності до оподаткування та здійснення витрат, пов'язаних із запозиченнями у 2016 році він склав 34,19; у 2017 році 8,95; у 2018 році 11,64. Коефіцієнт рентабельності продажу (ЕВІТДА) характеризує рентабельність продажу за фінансовими результатами від звичайної діяльності до оподаткування, здійснення фінансових витрат та нарахування амортизації у 2016 році склав 24,81; у 2017 році 6,73; у 2018 році 8,55. Коефіцієнт оборотності активів (коефіцієнт ресурсовіддачі, коефіцієнт трансформації) характеризує кількість оборотів активів за період; скільки чистої виручки отримано на одиницю коштів, інвестованих в активи; у 2016 році склав 0,84; у 2017 році 0,82; у 2018 році 0,69 це є негативною тенденцією. З метою уникнення надмірного впливу фінансових коефіцієнтів на інтегральний показник фінансового стану береться до розрахунку їх максимальне значення не більше 100.

Якщо під час розрахунку фінансового коефіцієнта знаменник формули дорівнює нулю, то під час розрахунку інтегрального показника береться значення фінансового коефіцієнта, що дорівнює 1 (за винятком фінансових коефіцієнтів K₅, K₆, K₇, за якими береться значення, що дорівнює 0).

Таблиця 2.13

Оцінювання кредитоспроможності позичальника ТОВ «ВІНРЕКС»

з використанням логістичної моделі за методикою НБУ

Фінансовий показник (Кі)	Значення фінансового показника (МКі), %			Показник Хі			Коефіцієнти логістичної моделі, що визначаються з урахуванням вагомості показника	Значення показника Хі з урахуванням його вагомості в логістичній моделі		
	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік		2016 рік	2017 рік	2018 рік
Вільний член логістичної моделі	1,93	1,93	1,93	1,93	1,93	1,93	x	1,93	1,93	1,93
МК 6 - показник покриття боргу валовим прибутком	145,84	132,73	132,49	1,229	1,229	1,229	0,622	0,764	0,764	0,764
МК 7 - показник покриття чистих фінансових витрат операційним прибутком	15,70	15,60	48,50	-0,974	-0,974	-0,974	0,199	-0,194	-0,194	-0,194
МК 8 - показник оборотності кредиторської заборгованості	7001,00	10267,00	7877,00	0,808	0,231	0,231	0,507	0,410	0,117	0,117
МК 10 - показник маневреності робочого капіталу	88,00	90,00	94,00	-1,330	-1,330	-1,330	0,379	-0,504	-0,504	-0,504
МК 18 - показник заборгованості	119,00	118,00	115,00	-1,704	-1,704	-1,704	0,346	-0,590	-0,590	-0,590
Значення Z	$Z = 1,933 + 0,622 \cdot X6 + 0,199 \cdot X7 + 0,507 \cdot X8 + 0,379 \cdot X10 + 0,346 \cdot X18$							1,82	1,53	1,53
Клас боржника - юридичної особи								клас 1	клас 1	клас 1

Якщо знаменник коефіцієнта K5 дорівнює нулю або має від'ємне значення, то для розрахунків береться значення коефіцієнта, що дорівнює нулю. Отже, розрахуємо інтегральний показник. Таким чином, за 2016-2018 роки дане підприємство належить до 1 класу кредитоспроможності позичальника (більше ніж +1,50 для оптової та роздрібної торгівлі, ремонт автотранспортних засобів; тимчасове розміщування й організація харчування), а це свідчить про надійність, фінансову стійкість та платоспроможність підприємства. Отже, ТОВ «ВІНРЕКС» банк без перешкод надасть кредит. Оцінимо кредитоспроможність підприємства ТОВ «ВІНРЕКС» за моделями дискримінантного аналізу щодо визначення платоспроможності та ймовірності банкрутства підприємства (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Оцінювання кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС» за моделями дискримінантного аналізу за 2016-2018 рр.

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік
1	2	3	4
Модель В.Бівера			
відношення Cash-flow до позичкового капіталу	-0,81	-0,05	0,18
відношення чистого прибутку до валюти балансу	0,20	0,06	0,06
відношення позичкового капіталу до валюти балансу	0,16	0,15	0,13
відношення оборотних активів до поточних зобов'язань (показник покриття)	15,7	15,6	32,2
відношення робочого капіталу до валюти балансу	0,74	0,76	0,82
відношення різниці між очікуваними грошовими надходженнями і поточними зобов'язаннями до витрат підприємства (без амортизації)	0,12	0,15	0,18
Z	12,38	29,30	55,61
	Платоспро можне	Платоспро можне	Платоспро можне
Модель Лиса			
K1 = оборотний капітал/сума активів	0,79	0,82	0,85
K2 = прибуток від реалізації/сума активів	0,84	0,82	0,69
K3 = нерозподілений прибуток/ сума активів	0,92	1,04	0,87

Продовження табл. 2.14

2	3	4	5
К4 = ринкова вартість власного капіталу/позиковий капітал	5,34	5,52	6,67
Z	0,18	0,18	0,17
	Платоспро можне	Платоспро можне	Платоспро можне
Модель Терещенко			
X1=грошові кошти / поточні зобов'язання	13,4	13,5	27,6
X2 = власний капітал / валюта балансу	0,84	0,85	0,87
X3= чистий дохід / активи	0,84	0,82	0,69
X4= валовий прибуток/ сума активів	0,23	0,20	0,18
X5= прибуток до сплати відсотків/сума активів	0,22	0,06	0,06
X6 = чистий дохід / позиковий капітал	5,31	5,34	5,33
Z	12,16	22,25	46,32
	Платоспро можне	Платоспро можне	Платоспро можне

Таким чином порівнюючи методику оцінки кредитоспроможності банками України можна зробити висновок, що розрахунок кредитоспроможності запропонований Національним банком України та Міністерством Фінансів України є лише рекомендованими мінімумом показників необхідних для оцінки і їх є замало для ефективного визначення ефективності господарської діяльності підприємства і визначення його можливості розраховуватись за зобов'язаннями.

Враховуючи сучасний стан економіки України, те, яким є фінансовий стан багатьох вітчизняних підприємств та велику кількість проблемних кредитів, українські банки змушені постійно вдосконалювати стратегію та тактику своєї кредитної діяльності. Серед інструментів з мінімізації ризику в кредитній діяльності банку чільне місце посідає оцінка кредитоспроможності

позичальників. Реальні висновки і пропозиції за результатами аналізу кредитоспроможності дозволяють уникнути невиправданих ризиків при проведенні кредитних операцій. Кредитоспроможність позичальника завжди була і залишається одним з основних критеріїв визначення доцільності встановлення кредитних відносин з клієнтом.

Аналіз кредитоспроможності позичальника ТОВ «ВІНРЕКС» з використанням логістичної моделі за методикою НБУ наведено в табл. 2.13, звідки видно, що підприємство отримало 1 клас позичальника і є кредитоспроможним.

Отже, проведені дослідження кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС» за моделями дискримінантного аналізу в табл. 2.14 показало, що підприємство платоспроможне протягом 2016-2018 років, а також розраховані показники зростають, це засвідчує про кредитоспроможність підприємства, що дозволить банківським установам беззаперечно надати кредит ТОВ «ВІНРЕКС».

РОЗДІЛ 3

ОБГРУНТУВАННЯ РЕЗЕРВІВ ЗРОСТАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ВІНРЕКС»

Розробка пропозицій та рекомендацій щодо покращення кредитоспроможності передбачає формування стратегії розвитку ТОВ «ВІНРЕКС» та дозволяє визначити напрям поведінки підприємства на ринку з урахуванням умов зовнішнього середовища та вірогідного характеру їх зміни, при цьому необхідно брати до уваги результати аналізу кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС», сформулювати глобальну ціль його діяльності та цілі нею визначені. Розробку стратегії підвищення рівня кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС», будемо здійснювати поетапно (рис. 3.1).



Рис. 3.1. Основні етапи процесу підвищення рівня кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС»

Під місією підприємства в світовій практиці прийнято розуміти генеральну глобальну ціль (причину, мотив) створення та функціонування

підприємства (з точки зору його власників). Місію ТОВ «ВІНРЕКС» можна визначити так: забезпечення населення товарами, що відповідають потребам ринку та сприяють отриманню максимально можливого прибутку. Обсяг, структура та перспективи посилення кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС» залежить від розробки ефективної стратегії управління товарообігом, що формується під впливом сукупності чинників та внутрішніх особливостей діяльності підприємства. Безпосередній вплив на обсяг та структуру роздрібно-товарообігу ТОВ «ВІНРЕКС» має визначена стратегія його діяльності на споживчому ринку; товарний профіль підприємства; місцезнаходження підприємства та сегментація ринку споживачів; забезпеченість товарообігу необхідними ресурсами, зокрема товарне забезпечення, ефективне використання матеріальних, фінансових та трудових ресурсів; а також цінова та маркетингова політика підприємства.

Отже, підвищення кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС» на нашу думку, можливе при виконанні наступних умов ефективного управління: планування обсягів роздрібно-товарообігу відповідно до основної стратегії діяльності торговельного підприємства, яка передбачає взаємозв'язок темпів розвитку товарообігу з розвитком регіонального споживчого ринку та змінами його кон'юнктури, а також планування об'єму реалізації товарів, що забезпечує необхідну суму прибутку. Стосовно зазначеного завдання, а також для удосконалення процесу виявлення споживчих переваг, розширення мережі збуту реалізації продукції пропонуємо реалізувати вищезазначені завдання за рахунок інновацій та диверсифікації.

Значення диверсифікації в діяльності підприємства роздрібно-торгівлі на сьогоднішній день не отримало належної оцінки і визнання, а тому її можливості використовуються далеко не повністю. Вважаємо, що в умовах конкурентного середовища, яке склалося у сфері торгівлі, ТОВ «ВІНРЕКС» слід активно використовувати різні напрями диверсифікації.



Рис. 3.2. Система заходів щодо підвищення рівня кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС»

Так, для малих підприємств торгівлі, які, як правило, максимально наближені до споживачів найбільш ефективно, на нашу думку, використовувати концентричну модель диверсифікації. Формування асортименту повинно проводитися з врахуванням звичок та потреб споживачів, які є постійними клієнтами магазинів. Крім того, для підвищення конкурентоспроможності велике значення має персоніфікована робота з відвідувачами. Продавець повинен нагадувати споживачам про ще не придбані товари, знаючи їх смаки та потреби. В такому випадку відвідувачі стануть добрими знайомими і щоразу повертатимуться в магазин, щоб підтримати його, здійснивши покупку. Використання схеми «канбан» (постачання точно в термін), яка полягає в постачанні потрібних товарів у потрібний час і у потрібних (невеликих) кількостях є вкрай актуальною для ТОВ «ВІНРЕКС», – вона дозволить на обмежених за розміром торговельних площах і прилавках виставляти якомога більше товарів. Дисконтна система

гнучких знижок відноситься до системи лояльності і є перспективною для використання дрібними підприємствами роздрібної торгівлі. Вона передбачає, що покупець, який здійснив покупку на встановлену магазином суму, отримає картку, після чого йому на кожну наступну покупку буде надаватися знижка в розмірі 5-7% від загальної суми. Також пропонується для ТОВ «ВІНРЕКС» (магазин роздрібної торгівлі площею від 50 до 300м²) змінити формат торгівлі з традиційної через прилавок на створення нового формату магазину – бентаму, обслуговування в якому ґрунтується на самообслуговуванні. У цьому випадку по-перше, буде досягнуте ефективне використання площі, по-друге, створить ефект масштабності магазину (до 100м²), який порівнюватиметься споживачами з супермаркетом, по-третє, дозволить значно розширити асортимент товарів. Перш ніж диверсифікувати сервісне обслуговування, пропонується ТОВ «ВІНРЕКС» провести вивчення рівня якості обслуговування відвідувачів шляхом використання методики «таємний покупець» (Mystery Shopping). Така програма дозволить прийняти рішення чи варто диверсифікувати рівень обслуговування чи персонал. Для досягнення належного рівня кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС» необхідно провести інноваційне реформування шляхом обов'язкового введення в експлуатацію: радіочастотних систем передачі даних (RFID); персональних комп'ютерів PDA; сучасних конструкцій стелажів («розумні полиці»); інформаційні термінали, електронні рекламні дисплеї і т.д. З метою зростання рівня конкурентоспроможності та як наслідок і рівня кредитоспроможності підприємству ТОВ «ВІНРЕКС» потрібен проект по впровадженню інноваційних технологій.

Даний проект повинен розглядатися з точки зору клієнта і внутрішньої діяльності підприємства. Запропонований в роботі проект по впровадженню інноваційних технологій передбачений на 7 років. Він поєднує мерчандайзинг, систему дисплеїв, ціноутворення, пошукові системи розташування товарів і інструменти підвищення інформованості покупців і співробітників про асортимент, промоакції, виписування чеку і оплату

покупок. Розрахуємо фінансові показники та ефективність наведеного проекту. У табл. 3.1 наведемо інвестиційні витрати на технологічне та інше обладнання.

Таблиця 3.1

**Витрати на технологічне обладнання та інші інвестиційні витрати
ТОВ «ВІНРЕКС»**

Статті витрат	Вартість,	Кількість од.	Загальна
1. Витрати на установку інноваційних технологій організації торгівлі			1 246 300
1.1. Радіочастотні системи передачі даних (RFID)	63000	1	116300
1.2. Персональний комп'ютер PDA	82 000	1	564 000
1.3. Сучасні конструкції стелажів «Розумні полиці»	26 000	5	326 000
1.4. Інформаційні термінали	20 000	2	240 000
2. Електронні рекламні дисплеї	15000	1	485000
3. Витрати на впровадження системи «канбан»		8500	
4. Впровадження дисконтної системи		4800	
5. Витрати на переобладнання формату торгівлі з традиційної через прилавок на формат бентаму		158000	
6. Додаткові витрати		6000	
Загальні витрати проекту		507 300	

Для здійснення переобладнання магазину та інновацій передбачено залучення кредиту в рамках кредитної лінії ЄБРР EU4Business на розвиток підприємництва на 7 років під 15% річних. Передбачено, що погашення кредитних коштів відбуватиметься на другий рік реалізації проекту.

У табл. 3.2 покажемо основні показники реалізації за проектом.

Таблиця 3.2

Основні показники реалізації за проектом

№	Найменування послуги	Проектний місячний обсяг реалізації	Кошти від реалізації на рік
1	Реалізація продукції, грн..	309 250	3711000
2	Надання рекламних послуг через електронні рекламні дисплеї, грн..	18 000	216000
3	Розміщення інформаційних матеріалів та повідомлень, грн..	5 000	60 000
	Усього:		3 987 000

Щодо чисельності та фонду оплати робітників то зазначимо, що для ТОВ «ВІНРЕКС» економічно неефективно збільшувати штат. У табл. 3.3 наведемо відомості про поточні витрати обслуговування за інвестиційним проектом.

Таблиця 3.3

Поточні витрати за проектом

№	Найменування витрат	грн/рік
1	Ремонт та обслуговування обладнання	18000
2	Ремонт та обслуговування електронних пристроїв	52 000
3	Навчання персоналу	9 550
4	Витрати на білінг	13 560
5	Охороні системи	6000
6	Витратні матеріали	1500
7	Витрати на інформаційну підтримку	9 100
Усього:		109 710

Таким чином, у перший рік витрати за кредитом складуть тільки суму відсотків за користування – 48193,5 грн. Виходячи з аналізу основних фінансово-економічних показників та інноваційного проекту кращим варіантом для кредитування є кредитна лінія ЄБРР, особливо враховуючи, що ставка відсотків за користування кредитом складає 15 %, що є меншою ніж середньо ринкові ставки комерційних банків. ЄБРР є фінансовою інституцією з найвищим рейтингом кредитоспроможності, яка при цьому володіє цілим рядом особливостей. У табл. 3.4 складемо графік погашення кредиту.

Таблиця 3.4

Графік погашення кредиту на фінансування інвестиційного проекту

Рік	Сума кредиту на початок року, грн.	Відсотки за кредит, грн.	Виплата «тіла» кредиту, грн.	Сума кредиту на кінець року, грн.
1	507 300	48193,5		507 300
2	507 300	48193,5	84550	422 750
3	422 750	40161,25	84550	338 200
4	338 200	32129	84550	253 650
5	253 650	24096,75	84550	169 100
6	169 100	16064,5	84550	84 550
7	84 550	8032,25	84550	0

ЄБРР надає фінансування (позики, гарантії та відповідні інструменти управління ризиками), а також ділиться досвідом по ряду технічних аспектів процесу розвитку і допомагає клієнтам отримати доступ до ринків капіталу та інструментів управління фінансовими ризиками у великих обсягах, на більш вигідних умовах, на довші терміни і на більш стійкій основі у порівнянні з тим, що вони можуть отримати від інших джерел фінансування. На відміну від комерційних банків, головна задача ЄБРР полягає в сприянні цілям розвитку, а не в отриманні максимального прибутку.

В табл. 3.5 наведемо прогноз прибутків/збитків за проектом. Припустимо, що протягом перших семи років ТОВ «ВІНРЕКС» суттєво нарощуватиме обсяги реалізації, отже, передбачене 2,5%-ве зростання обсягів реалізації послуг та 2%-ве зростання операційних витрат на рік.

Таблиця 3.5

Прогноз прибутків по роках в межах реалізації проекту

Стаття витрат, млн.	Роки							Разом
	1	2	3	4	5	6	7	
Чистий дохід від продажів	3,987	4,127	4,271	4,476	4,576	4,736	4,902	31,075
Поточні витрати	1,097	1,099	1,102	1,104	1,106	1,109	1,104	7,702
Собівартість реалізованої продукції	3,520	3,643	3,771	3,903	4,039	4,181	4,327	27,384
Витрати на обслуговування кредиту	4,819	1,328	1,248	1,167	1,087	1,006	1,006	11,661
Чистий прибуток	2,445	1,952	2,153	2,358	2,568	2,783	2,939	17,198

В таблиці 3.6 розрахуємо показники ефективності проекту за методикою чистої приведеної вартості.

Таблиця 3.6

**Чиста приведена вартість інвестиційного проекту
ТОВ «ВІНРЕКС»**

Період	Чистий грошовий прибуток	Коефіцієнт дисконтування при $r=12\%$	ЧПВ1	Коефіцієнт дисконтування при $r=25\%$	ЧПВ2
0	-507300	1	-507300	1	-507300
1	244407,44	0,893	218220,92	0,800	174576
2	195179,12	0,797	155595,60	0,640	99581,19
3	215218,21	0,712	153188,07	0,512	78432,29
4	235736,82	0,636	149815,01	0,410	61364,23
5	256751,76	0,567	145687,84	0,328	47738,99
6	278280,41	0,452	125879,92	0,210	26398,93
7	293834,64	0,322	94606,89	0,107	10158,34
Разом			535694,26		-45606,56

При річній ставці дисконту 12% величина NPV дорівнює 535694,26 грн. При річній ставці дисконту 25% величина NPV = -45 606,56 грн. Індекс рентабельності за проектом показав, що на кожен вкладений ТОВ «ВІНРЕКС» гривню у проект очікується отримання віддачі у розмірі 1,62 грн. чистого прибутку. Дисконтований термін окупності складає: накопичена сума дисконтованого грошового потоку наприкінці 3-го року складає 19704,59 грн. Тобто, термін окупності проекту становить 2,871 роки. Узагальнюванні показники ефективності проекту наведено у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

**Показники ефективності інвестиційного проекту
ТОВ «ВІНРЕКС»**

№	Показник	Умов. позн.	Значення
1.	Чиста приведена вартість	NPV	535694,26
2.	Внутрішня ставка доходності	IRR	23,98
3.	Індекс рентабельності	PI	1,62
4.	Термін окупності	Ток	2,87

Отже, за наведеними показниками проект визнано ефективним. Показник чистої приведеної вартості становить 535,694 тис. грн., внутрішня норма доходності 23,98%; індекс рентабельності показує 1,62 грн. чистого прибутку на кожен 1 грн. вкладених засобів та дисконтований термін окупності складає приблизно 3 роки. Отже проведемо прогнозування

планових показників ТОВ «ВІНРЕКС» ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості та рентабельності з урахуванням запропонованих заходів (табл. 3.8).

Як бачимо, у результаті запропонованих заходів ліквідність підприємства знизиться, проте це можна оцінювати позитивно, оскільки планова ліквідність у десятки разів буде перевищувати нормативні значення, а її скорочення в чотири рази порівняно із 2018 роком (коли вона була надлишкова) свідчить про зростання ефективності використання оборотних коштів підприємства. У плановому періоді спостерігається покращення фінансової стійкості, про це свідчить зростання коефіцієнту фінансової незалежності підприємства, коефіцієнту фінансової стабільності та скорочення коефіцієнтів фінансової залежності і концентрації позикового капіталу.

Таблиця 3.8

**Оцінювання планових показників ліквідності та платоспроможності
ТОВ «ВІНРЕКС»**

Показник	2018р	2019р	Абсолютний приріст, тис.грн.	Темп зростання, %
1	2	3	4	5
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у запаси	0,093	0,047	-0,046	50,5
Коефіцієнт відволікання оборотних активів у дебіторську заборгованість	0,096	0,094	-0,002	97,9
Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття)	48,50	12,17	-36,33	25,1
Коефіцієнт ліквідності швидкої	46,24	11,61	-34,63	25,1
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	41,59	10,46	-31,13	25,2
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	3,089	5,076	1,987	164,3
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,98	0,92	-0,06	93,9
Маневреність робочого капіталу	0,94	0,94	0	100,0
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,87	0,93	0,06	106,9

Продовження табл. 3.8.

1	2	3	4	5
Коефіцієнт фінансової залежності	1,15	1,07	-0,08	93,0

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,13	0,07	-0,06	53,8
Коефіцієнт фінансової стабільності	6,67	13,26	6,59	198,8
Валова рентабельність продаж	8,55	7,56	-0,99	88,4
Рентабельність активів	5,88	6,73	0,85	114,5
Рентабельність власного капіталу	6,83	7,24	0,41	106,0
Рентабельність позиченого капіталу	45,53	95,99	50,46	210,8
Рентабельність продукції	11,64	10,31	-1,33	88,6

Як бачимо, у 2018 році планується зростання рентабельності активів, власного капіталу та позиченого капіталу, тоді як рентабельність продаж та рентабельність продукції скоротяться на 11,5%. Скорочення рентабельності продаж та рентабельності продукції відбудеться за рахунок зростання витрат підприємства швидшими темпами ніж доходів. Таким чином, відмітимо, що коефіцієнтний аналіз показав покращення діяльності ТОВ «ВІНРЕКС» у 2019 році, після впровадження запропонованих заходів підвищення ефективності управління кредитоспроможністю підприємства.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження дозволило зробити ряд висновків теоретичного та практичного характеру, основні з яких зводяться до наступного.

Базуючись на аналізі сутності категорії «кредитоспроможність підприємства», наведених в науковій літературі, ми вважаємо, що це спроможність позичальника за конкретних умов кредитування в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями виключно грошовими коштами і є основним критерієм, який забезпечує ефективність кредитної діяльності підприємства.

Оцінка кредитоспроможності - це механізм визначення факторів, які задовольняють або перешкоджають виконанню базових умов кредитної угоди, та характеризують можливість, або навпаки, не можливість позичальника вчасно розрахуватись по прийнятим на себе зобов'язанням, які виникли у зв'язку із отриманням кредитних ресурсів у тимчасове користування.

Нині в банках України застосовується широкий спектр методик визначення кредитоспроможності, тобто спроможності позичальника, кожен банк розробляє власну систему оцінки, враховуючи певні особливості кредитної політики, технологічний потенціал, спеціалізацію, конкретні умови кредитного договору тощо.

Найчастіше оцінку фінансового стану позичальника розраховують використовуючи методику, що розроблена Міністерством фінансів України «Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» від 30.06.2016 № 351 шляхом розрахунку інтегрального показника фінансового стану із застосуванням багатфакторної дискримінантної моделі. Підприємством, що забезпечує об'єкт дослідження в даній роботі є ТОВ «ВІНРЕКС» яке спеціалізується на

продажу продуктів харчування від виробників, формат магазину біля домівки.

Комплексну оцінку рівня кредитоспроможності досліджуваного підприємства було здійснено на підставі аналізу фінансового стану підприємства та основних показників його результативності.

Баланс ТОВ «ВІНРЕКС» не можна вважати абсолютно ліквідним за весь період, що аналізується, проведене дослідження показало, що виконання умов ліквідності балансу на 2016 рік мало такі результати: $A1 > P1$; $A2 > P2$; $A3 < P3$; $A4 < P4$. Таким чином на підприємстві станом на 2016 р. не виконується третя та відповідно четверта умова ліквідності балансу, що обумовлено неможливістю підприємства вчасно погашати свої середньо термінові борги та свідчить про недостатню платоспроможність.

Виконання умов ліквідності балансу на 2017 рік мало такі результати: $A1 > P1$; $A2 > P2$; $A3 < P3$; $A4 < P4$. Таким чином, на підприємстві станом на 2017 р. також не виконується третя умова ліквідності балансу, що обумовлено неможливістю підприємства вчасно погашати свої середньо термінові борги та свідчить про недостатню платоспроможність.

Виконання умов ліквідності балансу на 2018 рік мало такі результати: $A1 > P1$; $A2 > P2$; $A3 < P3$; $A4 < P4$. Зміст фінансової стійкості характеризується ефективним формуванням та використанням грошових ресурсів, необхідних для нормальної виробничо-комерційної діяльності.

Показники фінансової стійкості ТОВ «ВІНРЕКС» в 2018 році в цілому покращились порівняно з 2017 роком. Зокрема, на 13,6% зріс робочий капітал підприємства, а саме в 2018 році його розмір склав 50735 тис. грн.

Коефіцієнт фінансової незалежності є одним з найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості. Значення показника говорить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. Коефіцієнт фінансової незалежності ТОВ «ВІНРЕКС» у 2018 році зріс на 2,7% і становив 0,87, що означає, що компанія здатна профінансувати 87% активів за рахунок власного капіталу. Коефіцієнт

оборотності власного капіталу в 2018 році скоротився на 16,5%, що свідчить про зниження ефективності управління власним капіталом ТОВ «ВІНРЕКС».

Період операційного циклу є часом між покупкою запасів і отриманням грошей за продані товари або надані послуги. Протягом 2018 року цей показник на підприємстві зріс більше ніж у 2 рази, що є негативним і склав 49 днів. Період фінансового циклу – це період, протягом якого власні оборотні кошти роблять один повний оборот. Протягом 2018 року цей показник на підприємстві скоротився зріс у 2,5 рази.

Таким чином, проведена оцінка кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС» на підставі фінансових коефіцієнтів свідчить про наступне:

- коефіцієнти ліквідності перебувають на значно рівні вищому за нормативні значення, крім того, спостерігається тенденція до зростання ліквідності підприємства протягом 2018 року. Проте надлишкова ліквідність підприємства свідчить про неефективне використання активів, а саме грошових коштів;

- ліквідність балансу є недостатньою;

- показники фінансової стійкості ТОВ «ВІНРЕКС» у 2018 році в цілому покращились порівняно з 2017 роком та свідчать про дуже високу фінансову стійкість підприємства та його незалежність від позикового капіталу;

- показники обслуговування боргу ТОВ «ВІНРЕКС» у 2018 році в цілому покращились порівняно з 2016 роком. Це пов'язано із погашенням підприємством банківського кредиту у 2017 році;

- протягом аналізованого періоду більшість показників ділової активності ТОВ «ВІНРЕКС» знизилися за рахунок зменшення чистого доходу від реалізації, що є негативною тенденцією;

- рентабельність підприємства на кінець аналізованого періоду збільшилася за рахунок зростання чистого прибутку підприємства.

Таким чином, на основі проведеного аналізу фінансових показників ТОВ «ВІНРЕКС» можна дійти висновку, що підприємству характерний

досить високий рівень кредитоспроможності, про що свідчить показники ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості тощо.

Проведене дослідження кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС» за моделями дискримінантного аналізу показало, що підприємство платоспроможне протягом 2016-2018 років, а також розраховані показники зростають, це засвідчує про кредитоспроможність підприємства, що дозволить банківським установам беззаперечно надати кредит ТОВ «ВІНРЕКС».

З метою обґрунтування резервів зростання кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС» було запропоновано ряд заходів за рахунок інновацій та диверсифікації.

Для досягнення належного рівня кредитоспроможності ТОВ «ВІНРЕКС» необхідно провести інноваційне реформування шляхом обов'язкового введення в експлуатацію: радіочастотних систем передачі даних (RFID); персональних комп'ютерів PDA; сучасних конструкцій стелажів («розумні полиці»); інформаційні термінали, електронні рекламні дисплеї і інше. З метою зростання рівня конкурентоспроможності та як наслідок і рівня кредитоспроможності підприємству ТОВ «ВІНРЕКС» запропонований проект по впровадженню інноваційних технологій.

Інноваційні впровадження призведуть до підвищення фінансової стійкості, зростання ліквідності активів, підвищення платоспроможності та зростання ділової активності і в цілому кредитоспроможності досліджуваного підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. [Абрамова А. С.](#) Стан фінансово-кредитної підтримки малого та середнього бізнесу комерційними банками в Україні / А. С. Абрамова // [Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Економіка.](#) – 2013. – Вип. 24. – С. 143–147.
2. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – К. : Знання-Прес, 2012. – 287 с.
3. Актуальні питання організації кредитних відносин в діяльності банківських установ України: науковий збірник / наук. ред. В. Ю. Світлична, Г. Є. Фатєєва. – 2011. - №100 С. 44-47
4. [Аптекарь С. С.](#) Проблеми і перспективи сучасних методик бізнес-аналізу в оцінці кредитоспроможності позичальників / С. С. Аптекарь, К. А. Скомаровська // [Проблеми економіки.](#) – 2013. – № 3. – С. 261–266.
5. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія : підручник / В. Д. Базилевича. – 9-те вид., переробл. і доп. – К. : Знання, 2014. – 710 с.
6. [Баюра Д. О.](#) Організаційно-економічний механізм управління кредитоспроможністю підприємства в умовах ринкової невизначеності / Д. О. Баюра, І. В. Подшивалов // [Теоретичні та прикладні питання економіки.](#) – 2016. – Вип. 2. – С. 14–23.
7. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / І. О. Бланк. – К. : Ельга, 2008. – 724 с.
8. Войнаренко М.П. Моделювання процесу прийняття рішення щодо джерел фінансування інноваційної діяльності / М.П. Войнаренко, В.В. Джеджула, І.Ю. Єпіфанова // [Економічний часопис – XXI.](#) – 2016. – № 160(7–8). – С. 126–129.
9. [Вдовенко Л.](#) Платоспроможність підприємств: сутність та методика розрахунку показників / Л. Вдовенко // [Економічний аналіз.](#) – 2012. – Т. 10(2). – С. 27–29

10. Вовчак О.Д. Банківська інвестиційна діяльність в Україні/ [монографія].- Львів: Вид-во Львів, комерційної академії, 2015.-544с.
11. [Виговський В. Г.](#) Визначення кредитоспроможності в економічній літературі: оцінка підходів / В. Г. Виговський // [Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки.](#) – 2013. – № 2. – С. 206–213.
12. Виговський В.Г. Розвиток аналітичного забезпечення оцінки кредитоспроможності суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] / В.Г. Виговський // Електронний архів Житомирського державного технологічного університету.- 2017. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/handle/23456789>
13. Виговська Н.Г. Формування механізму оцінки кредитоспроможності позичальника в умовах економічної нестабільності [Текст] / Н.Г. Виговська, Г. Сімеонова (Республіка Болгарія) // Вісник Житомирського державного технологічного університету. - 2016. - №2. - С. 117-129.
14. [Давидович І. Д.](#) Удосконалення теоретичних підходів до визначення сутності «кредитоспроможність підприємства» / І. Д. Давидович, І. А. Ломачинська, А. О. Мумладзе // [Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка.](#) – 2016. – Т. 21, Вип. 11. – С. 83–88 .
15. Дзюблюк О.В. Управління ліквідністю банківської системи України: монографія / О.В. Дзюблюк, В.Я. Рудан. – Тернопіль : Вектор, 2016. – 290 с.
16. Дзюблюк О.В. Проблеми забезпечення ефективного функціонування банківської системи в перехідній економіці / О.В. Дзюблюк // Вісник Національного банку України. – 2015.- №3. – С. 30-45
17. Дутченко О. Проблеми використання методик оцінки кредитоспроможності позичальника з урахуванням галузевих особливостей [Електронний ресурс] / О. Дутченко. – Режим доступу: <http://www.dspace.academy.sumy.ua/handle/123456789/1432>.
18. [Зінченко О. А.](#) Узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності категорії «кредитоспроможність» [Електронний ресурс] / О. А. Зінченко, С. В. Святенко, В. С. Марчукова. // [Економіка. Управління.](#)

доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_1_23

19. Камінська Т. Г. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового менеджменту на сільськогосподарських підприємствах : монографія / [Т. Г. Камінська, Л. С. Шатковська, А. М. Шиш та ін.] ; за ред. к.е.н., доц. Т. Г. Камінської. – К. : ЦП «Компринт», 2013. – 329 с.

20. Кириченко О.А. Банківський менеджмент / Кириченко О.А., Гіленко І.В., Гоголь С., Сиротян С.В., Немой О.: [навч. посіб.] – К.: Знання прес, 2016.- 438с.

21. Ковальчук Н. О., Паскар М. О. Удосконалення методик оцінки рівня кредитоспроможності вітчизняних підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. № 11. С. 91–94.

22. Ковальчук А. В. Вітчизняний досвід оцінки кредитоспроможності позичальника [Електронний ресурс] / А.В. Ковальчук. Режим доступу : <http://khibs.ubs.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/4.-Vitchiznyaniy-dosvid.pdf>.

23. Ковальчук Н.О. Удосконалення методик оцінки рівня кредитоспроможності вітчизняних підприємств / Н. О. Ковальчук, М. О. Паскар // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – № 11. – С. 91-94.

24. Кредитоспроможність : [визначення] [Електронний ресурс] // Глосарій банківської термінології // Національний банк України. – Режим доступу: <http://goo.gl/xZZuoZ>.

25. Лазоренко, В. В. Інформаційні технології оцінки фінансової стійкості підприємства [Текст] / Віталій Валерійович Лазоренко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 2. – С. 156-161. – ISSN 1993-0259.

26. Мельник К. В. Проблемні аспекти оцінки кредитоспроможності позичальників. Економіка і суспільство. 2016. № 3. С. 433–438.

27. Малій О. Г. Використання багатофакторного дискримінантного аналізу в процесі оцінювання кредитоспроможності [Електронний ресурс]/ О. Г. Малій // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. - 2017. - Вип. 185. - С. 259-268. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdusg_2017_185_32

28. Мельник К. В. Проблемні аспекти оцінки кредитоспроможності позичальників [Текст] / К.В. Мельник // Економіка та суспільство. – 2016.- Вип.3. – С. 433-438.

29. [Негрей М. В.](#) Моделювання ефективності ризик-менеджменту комерційного банку / М. В. Негрей // [Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія: Економіка і менеджмент.](#) – 2014. – № 2. – С. 155–163.

30. Новоселецький О. М. Еволюція підходів щодо оцінювання фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / О. М. Новоселецький. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vb/2011_8/16.pdf.

31. Петрук О.М. Банківська справа / [за ред. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинця] : [навч. посіб.]. - К.: Кондор, 2015.-464 с

32. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями від 30.06.2016 № 351 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>

33. Про затвердження Порядку проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара» № 1095/29225 від

05 серпня 2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://yurist-online.org/publ/npa_inshikh_organiv/nakaz_minfinu_616_vid_14_07_2016

34. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73 // zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13

35. Смолева Т. М. Сучасні методи оцінки кредитоспроможності позичальників банками України / Т. М. Смолева // *Фінанси, учет, банки.* – 2014. – Вып. 1. – С. 241–245.

36. Смоляк В. А. Проблеми удосконалення оцінки кредитоспроможності позичальника банку [Електронний ресурс] / В. А. Смоляк. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.

37. Стецюк П. А. Управління кредитоспроможністю підприємства: теоретичні та практичні аспекти / П. А. Стецюк, О. Є. Гудзь // *Облік і фінанси.* – 2014. – № 3. – С. 110–116.

38. Терещенко О. Нові підходи до оцінки кредитоспроможності позичальників – юридичних осіб / О. Терещенко // *Вісник Національного банку України.* – 2012. – № 1 – С. 26-30.

39. Терещенко О. Оцінка кредитних ризиків: відповідність новацій НБУ міжнародній практиці // *Вісник НБУ.* – 2012. - №9. – С.4 -8.

40. Чайковський Я. Напрямки вдосконалення методики аналізу кредитоспроможності боржника-юридичної особи [Текст] / Я. Чайковський // *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє.* – 2014. – №. 19 (1). – С. 176-188.

41. Чикулов Д.В. Оцінка платоспроможності і фінансової стійкості у системі антикризового управління. Випуск № 3. 2017. С. 89-91

42. Швайко М. Л. Особливості грошово-кредитної політики України в сучасних умовах [Електронний ресурс] / М. Л. Швайко // *Соціальна економіка* – 2016. – №. 1 – С. 82-86. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2016_1_12.

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «ВІНРЕКС»
станом на 31.12.2018 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000	12	9
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1001	157	157
накопичена амортизація	1002	145	148
Незавершені капітальні інвестиції	1005	--	--
Основні засоби	1010	6623	5198
первісна вартість	1011	20783	20894
знос	1012	14160	15696
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	4105	4105
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	10740	9312
II. Оборотні активи	1100	2035	2417
Запаси			
Виробничі запаси	1101	60	972
Готова продукція	1103	1975	1445
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	765	3343
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	--	--
з бюджетом	1135	--	--
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	--
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2838	1624
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	41584	44419
Рахунки в банках	1167	41584	44419
Витрати майбутніх періодів	1170	--	--
Інші оборотні активи	1190	527	--
Усього за розділом II	1195	47749	51803
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	58489	61115

1	2	3	4
I. Власний капітал	1400	268	268
Зареєстрований (пайовий) капітал			
Капітал у доцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	5669	5669
Резервний капітал	1415	--	--
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	43582	47210
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	49519	53147
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1500	--	--
Відстрочені податкові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	5900	6900
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	5900	6900
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	1600	--	--
Короткострокові кредити банків			
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610	--	--
довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	1615	1009	361
розрахунками з бюджетом	1620	467	539
у тому числі з податку на прибуток	1621	294	539
розрахунками зі страхування	1625	--	--
розрахунками з оплати праці	1630	2	4
Поточні забезпечення	1660	164	164
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	1428	--
Усього за розділом III	1695	3070	1068
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	58489	61115

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

ТОВ «ВІНРЕКС» за 2018 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	42432	47948
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(31160)	(36042)
Валовий: прибуток	2090	11272	11906
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	7169	9409
Адміністративні витрати	2130	(9066)	(8678)
Витрати на збут	2150	(127)	(403)
Інші операційні витрати	2180	(5769)	(8645)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	3479	3589
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	946	1063
Інші доходи	2240	--	--
Фінансові витрати	2250	(--)	(--)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(--)	(717)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	4425	3935
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-797	-710
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3628	3225
збиток	2355	(--)	(--)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3628	3225

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «ВІНРЕКС»
станом на 31.12.2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000	15	12
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1001	156	157
накопичена амортизація	1002	141	145
Незавершені капітальні інвестиції	1005	--	--
Основні засоби	1010	6651	6623
первісна вартість	1011	19842	20783
знос	1012	13191	14160
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	4105	4105
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	508	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	3	--
Усього за розділом I	1095	11282	10740
II. Оборотні активи	1100	1310	2035
Запаси			
Виробничі запаси	1101	41	60
Готова продукція	1103	1269	1975
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2429	765
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	732	--
з бюджетом	1135	9	--
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	--
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2095	2838
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	36919	41584
Рахунки в банках	1167	36919	41584
Витрати майбутніх періодів	1170	--	--
Інші оборотні активи	1190	183	527
Усього за розділом II	1195	43677	47749
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	54959	58489

1	2	3	4
I. Власний капітал	1400	268	268
Зареєстрований (паіювий) капітал			
Капітал у дооцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	5669	5669
Резервний капітал	1415	--	--
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	40357	43582
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	46294	49519
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1500	--	--
Відстрочені податкові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	5900	5900
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	5900	5900
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	1600	500	--
Короткострокові кредити банків			
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	270	1009
розрахунками з бюджетом	1620	658	467
у тому числі з податку на прибуток	1621	589	294
розрахунками зі страхування	1625	--	--
розрахунками з оплати праці	1630	13	2
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	365	--
Поточні забезпечення	1660	164	164
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	795	1428
Усього за розділом III	1695	2765	3070
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	54959	58489

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

ТОВ «ВІНРЕКС» за 2017 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	47948	46064
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(36042)	(33427)
Валовий:	2090	11906	12637
прибуток			
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	9409	31621
Адміністративні витрати	2130	(8678)	(14037)
Витрати на збут	2150	(403)	(781)
Інші операційні витрати	2180	(8645)	(17394)
Фінансовий результат від операційної діяльності:	2190	3589	12046
прибуток			
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	1063	1920
Інші доходи	2240	--	--
Фінансові витрати	2250	(--)	(--)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(717)	(2)
Фінансовий результат до оподаткування:	2290	3935	13964
прибуток			
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-710	-2536
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат:	2350	3225	11428
прибуток			
збиток	2355	(--)	(--)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3225	11428